

ETLA SUHDANNENÄKYMÄT

SYYSKUU 2018

Ei julkisuuteen

5.9.2018

Yhteenveto.....	2
Kansainvälinen talous	4
Ulkomaankauppa.....	6
Yksityiset kulutusmenot.....	8
Investoinnit.....	10
Tuotanto	12
Teollisuustuotanto	14
Työllisyys.....	16
Hinnat ja kustannukset	18
Julkinen talous.....	20
Yhteenveto talousennusteista.....	22

ETLA Ennusteryhmä

Markku **Kotilainen**, tutkimusjohtaja

Markku **Lehmus**, ennustepäällikkö, Twitter: @MarkkuLehmus

Birgitta **Berg-Andersson**, tutkija, Twitter: @BirgittaBergA1

Ville **Kaitila**, tutkija, Twitter: @VilleKaitila

Hannu **Kaseva**, tutkija

SUHDANNENÄKYMÄT SYYSKUUSSA

Suomen vientimarkkinat jäähtyvät

Kulutus ja investoinnit alkuvuonna Suomen kasvun veturit

Teollisuuden arvonlisäyksen kasvu nopeaa

Palkkasumma nopeassa kasvussa

EUROOPAN VIENTIMARKKINOILLA VIILENEVÄÄ

Eurostatin julkaisema euroalueen komposiitti luottamusindikaattori aleni edelleen elokuussa. Se oli huipussaan viime joulukuussa, minkä jälkeen se on kuukausittain jatkuvasti heikentynyt.

Euroframen ennakoiva indikaattori euroalueen talouskasvulle kuluvan vuoden jälkipuoliskolla viittaa kasvun selvään hidastumiseen erityisesti viimeisellä neljänneksellä. Vuosikasvu aleni tällöin enää 1,5 prosenttiin. On kuitenkin huomattava, että vertailutaso viime vuoden lopulla oli korkea.

Lisäksi Suomen vientipainoilla painotettu OECD:n CLI-indikaattori, joka ennakoii bkt:n kasvua puoli vuotta, on edelleen heikentynyt. Suomen vientimarkkinoilla kasvuvauhdin huippu onkin ohitettu ja on siirrytty hitaamman, mutta edelleen kohtalaisen kasvun vaiheeseen.

Yhdysvaltojen talous kuitenkin kasvoi ripeästi vuoden toisella neljänneksellä, vuositasolle korotettuna 4,1 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Chicago Business Barometrin ostopääällikköindeksi heikkeni hieman elokuussa, mutta heinä-elokuun luvut olivat kuitenkin hyvin korkealla tasolla. Yhdysvaltojen rahapolitiikka jatkaa kiristymistä.

KULUTUS JA INVESTOINNIT VETIVÄT SUOMEN BKT:N KASVUA

Kansantalouden tilinpidon ennakkolukujen mukaan Suomen bkt:n määrä kasvoi vuoden alkupuoliskolla 2,6 prosenttia vuoden takaisesta. Nettovienti oli neutraali, kun kokonaisvienti kasvoi 2,5 prosenttia ja tuonti 2,4 prosenttia. Yksityisen kulutuksen kasvu oli 1,9 prosenttia ja julkisen kulutuksen 3,0 prosenttia. Investoinnit puolestaan kasvoivat 3,5 prosenttia. Rakennusinvestointien kasvu oli 6,5 prosenttia.

Kausitasoitettuna bkt:n määrä kasvoi vuoden alkupuoliskolla 1,7 prosenttia viime vuoden jälkipuoliskolta. Vienti oli aavistuksen nopeammassa kasvussa, kun tuonti ja yksityisen kulutuksen kasvu oli 0,8 prosenttia. Investoinnit kasvoivat 1,9 prosenttia ja julkinen kulutus 2,0 prosenttia.

Kasvatettavat varat ja henkiset omaisuustuotteet, joka käsittää lähinnä t&k-investoinnit sekä ohjelmistot, oli edelleen laskussa vuoden takaisesta, mutta pienessä kasvussa viime vuoden lopulta. Näiden investointien kehitys on ollut jo pitkään alenevaa. Aleneminen johtuu t&k-investointien vähenemisestä.

TUOTANTO LAAJA-ALAISESSA KASVUSSA

Tuotannossa nähtiin reipasta kasvua vuoden takaisesta. Koko teollisuuden arvonlisäys kasvoi vuoden alkupuoliskolla 3,7 prosenttia, tehdasteollisuuden 2,8 prosenttia, metalliteollisuuden ja rakentamisen yli viisi prosenttia, kaupan, liikenteen ja majoitustoiminnan kolme prosenttia sekä ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan ja hallinto- ja tukipalveluiden melkein viisi prosenttia. Metsä- ja kemianteollisuuden arvonlisäys oli pienessä laskussa vuoden takaisesta.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden kausitasoitettujen arvonlisäyksen määrä oli vuoden alkupuoliskolla melkein 11 prosenttia suurempi kuin viime vuoden jälkipuoliskolla. Tämä auttoi koko tehdasteollisuuden 2,7 prosentin kasvuun vastaavana aikana.

Tilinpidon mukaan palkkojen ja palkkioiden arvo oli vuoden alkupuoliskolla 4,6 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Toimialoittain kasvu oli nopeinta informaatioissa ja viestinnässä (7,9 %) sekä ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa ja hallinto- ja tukipalveluissa (7,7 %). Näiden takana tulivat rakentaminen ja kiinteistöala 6,7 prosentin kasvulla. Työllisten määrä kasvoi kaiken kaikkiaan 2,7 prosenttia ja tehtyjen työtuntien määrä 2,4 prosenttia.

POLIITTISIA JA TALOUDELLISIA RISKEJÄ

Epävarmuutta aiheuttavat mm. Italian sisäpolitiikka, Yhdysvaltain kauppaa- ja finanssipolitiikka, pankkijärjestelmä osissa euroaluetta, Brexit-neuvottelut, Kiinan talouskunto ja -kehitys sekä velkaantumisen laajemminkin erityisesti kehittyvillä markkinoilla. Pitkään kestänyt elvyttävä rahapolitiikka on luonut kuplia varallisuusarvoihin maailmantaloudessa. Myös geopoliittinen tilanne on viime vuosina kiristynyt eri puolilla maapalloa.

Yhteenveto

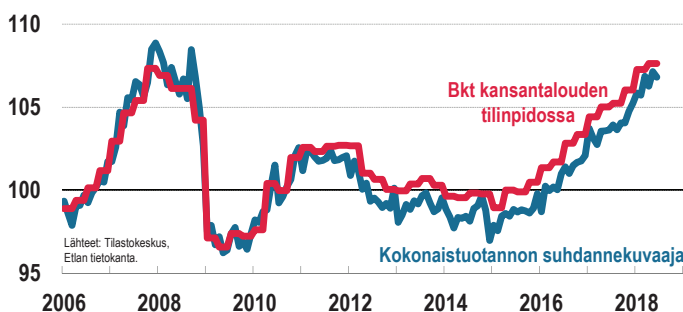
Keskeisiä suhdannemuuttujia (%)

	2018							
	Tam	Hel	Maa	Huh	Tou	Kes	Hei	Elo
Kuluttajahinnat ¹⁾	0,8	0,6	0,8	0,8	1,0	1,2	1,4	..
Suhdannekuvaaja ^{1) 2)}	2,2	2,4	4,1	2,6	3,5	3,0	..	..
3 kk euribor-korko	-0,328	-0,329	-0,328	-0,328	-0,325	-0,322	-0,321	-0,319
Työttömyysasteen trendi	8,1	8,0	7,8	7,6	7,5	7,3	7,3	..
Työllisyysasteen trendi	71,0	71,1	71,2	71,3	71,6	71,8	71,9	..

¹⁾ = Vuosuutos, % ²⁾ = Kokonaistuotannon suhdannekuvaaja, työpäiväkorjattu.

Lähteet: Tilastokeskus, Suomen Pankki, Etlan tietokanta.

Kokonaistuotanto, kausitasoitus (ind 2010=100)

Huom. Käyrien välille syntyy eroa, jos tuoteverojen miinus tuotetukipalkkioiden määrä kehittyy eri tahtia kuin arvonlisäys tilaston perusvuoden jälkeen.

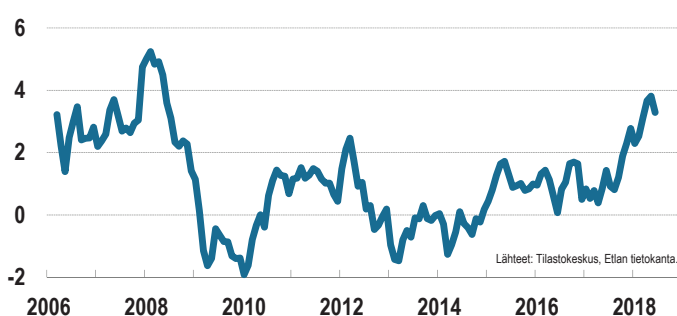
Ennuste ja sen korjaustarve (%-muutos)

	Ennuste 1/2018		Korjaustarve	
	2018	2019	2018	2019
Bkt	2,8	2,4		
Tuonti	2,7	2,5	↓	↓
Vienti	4,0	3,7	↓	
Investoinnit	3,0	4,4	↑	↓
Kulutus	1,5	1,2		↑
Teollisuustuotanto	4,3	4,1	↓	↓
Työttömyysaste	8,1	7,7	↓	↓
Inflaatio, %	1,2	1,5		
Euribor 3 kk, %	-0,3	0,2		

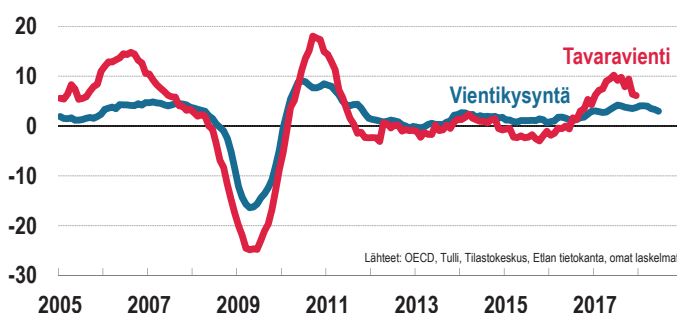
Lähde: Suhdanne 2018:1.

Kuluttajahinnoilla deflatoitu reaalin palkkasumma

(3 kk lka vuosimuutos, %)

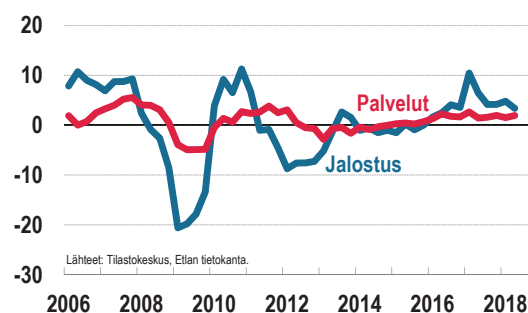

Suomen tavaravienti ja vientikysyntä (%)

Vientikysyntä = Edellisen vuoden vientiosuuskilla painotettu kilpailijamaiden kausitasoitettu teollisuustuotanto.
Tavaravienti = Tavaraviennin määrä, 12 kk:n lka (keskistetty).

Arvonlisäyksen muutos edellisestä vuodesta (%)

EUROALUEEN TALOUSKASVU PYSYNYT VAKAANA –

Teollisuustuotanto ja hinnat (%-muutokset)

	2018				3 kk ³⁾	Kum ²⁾ 17/18 ⁴⁾	2017	Ennuste 1/2018	
	Tou	Kes	Hei	Elo				2018	2019
Teollisuustuotanto									
G7 ¹⁾ : kk/kk, vuositasolla	2,9				0,8	2,4	2,9	3,2	1,8
EU-28	2,4	2,5			-0,1	1,6	3,2	3,2	1,8
Euroalue	2,4	2,3			-0,2	1,3	2,9	3,2	1,8
Suomen 12 vientimaata ¹⁾ , %	1,4				-0,6	1,3	3,1	3,1	2,7
Kuluttajahinnat									
EU-15 ²⁾	1,8	1,9	2,0		0,8	1,6	1,9	1,6	1,9
Euroalue, harmonisoitu	1,9	2,0	2,1	2,0*	0,4	1,5	1,5	1,5	1,8
Suomen 14 vientimaata ²⁾	1,9	2,0	2,1		0,8	1,8	2,0	1,9	1,8
Raaka-aineiden hinnat									
Muu kuin energia,									
HWWA-ind., %	13,2	13,5	2,3	-2,4	-4,6	2,4	11,2	6,1	1,2
Raakaöljy, USD/tyunnyri, taso	77,2	75,9	75,0	73,8	4,1	72,5	54,8	64,0	66,0

¹⁾ Kolmen kuukauden liukuva keskiarvo.

²⁾ Laskettu kansallisista indekseistä.

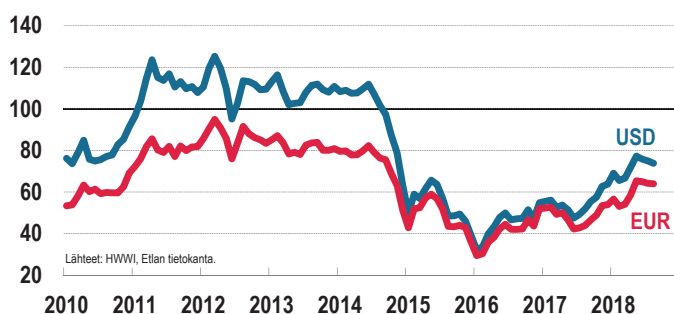
³⁾ Viimeisen kolmen kuukauden keskiarvon muutos ed. kolmesta kuukaudesta.

⁴⁾ Viimeisimmän havainnon taso kiinnitetty loppuvuodeksi. Raakaöljyn osalta kuvaa tasoa v. 2018 ja HWWA-indeksin osalta muutosta v. 2018.

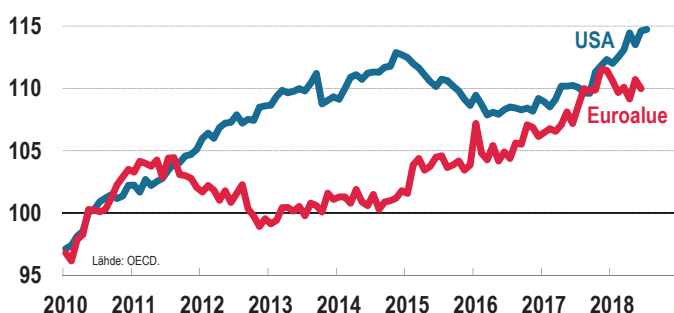
* Ennakkotieto/arvio.

Lähde: Tilastokeskus, OECD, Bloomberg.

Raakaöljyn maailmanmarkkinahinta (USD/barreli, Brent)

Teollisuustuotanto, kausitasoitus (ind 2010=100)

Sopimuksettomana brexitin todennäköisyys kasvanut

Yhdysvaltojen ja Meksikon välille sopimus Naftasta – Kanada kysymysmerkki

Öljyn Brent-laadun hinta nousut yli 78 dollariin tynnyriltä

Ruotsin kruunu heikentynyt euroon nähden tasolle 10,6

EUROALUEEN INFLAATIO ELOKUUSSA 2,0 PROSENTTIA

Euroalueen inflaatio oli elokuussa 2,0 prosenttia Eurostatin ennakkotietojen perusteella. Inflaatio oli 0,1 prosenttiyksikköä hitaampaa kuin heinäkuussa, jolloin inflaatio talousalueella oli 2,1 prosenttia. Elokuun inflaatiota nostivat aiempien kuukausien tapaan energian hinnat: ne nousivat 9,2 prosenttia vuoden takaiseen nähden. Prosessoimattoman ruoan ja öljyn hinnoista puhdistettu pohjainflaatio olikin vain 1,3 prosenttia. Pohjaininflaatiosta käytetään myös inflaatiomittaa, josta on puhdistettu ruokien, alkoholin, tupakan ja energian hinnat. Näin mitattu inflaatio oli elokuussa 1,0 prosenttia.

EUROALUEEN TALOUSKASVU PYSYNYT VAKAANA

Euroalueen talouskasvu ylsi huhti-kesäkuussa 0,4 prosenttiin edelliseen neljännekseen nähden Eurostatin tarkistettujen tietojen perusteella. Alueen talouskasvua korjattiin 0,1 prosenttiyksikköä ylöspäin ensimmäiseen tilastojulkistukseen verrattuna. Euroalueen taloudet kasvoivat myös tammi-maaliskuussa 0,4 prosenttia edellisestä neljänneksestä. EU-maiden vuosineljänneksestä toiseen laskettu talouskasvu oli tammi-kesäkuussa yhtä nopeaa kuin euroalueella. Vuoden takaiseen verrattuna euroalueen taloudet

KASVUA TARKISTETTIIN HIEMAN YLÖSPÄIN

Korot (%), osake- ja valuuttakurssit

	2017			2018			Viim.	3 kk ka	2017 ka	2018*
	Hel	Maa	Huh	Tou	Kes	Hei				
Rahamarkkinakorot, 3 kk, %										
Euribor	-0,33	-0,33	-0,33	-0,32	-0,32	-0,32	-0,32	-0,32	-0,33	-0,32
USA, Libor	2,17	2,35	2,34	2,33	2,34	2,32	2,32	2,33	1,26	2,23
Japani, 3 kk	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,06	0,07
Iso-Britannia	0,62	0,76	0,64	0,64	0,75	0,81	0,80	0,73	0,36	0,71
Ruotsi, Stibor	-0,42	-0,37	-0,38	-0,37	-0,35	-0,36	-0,38	-0,36	-0,50	-0,38
Memo: Euribor, 12kk	-0,19	-0,19	-0,19	-0,18	-0,18	-0,17	-0,17	-0,18	-0,15	-0,18
Valtion joukkovelkakirjojen tuotto, 10 vuotta, %										
USA	2,8	2,9	3,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,3	2,9
Saksa	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5
Ranska	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8
Italia	1,9	1,8	2,2	2,8	2,6	3,0	3,2	2,8	2,1	2,5
Espanja	1,4	1,2	1,4	1,4	1,3	1,4	1,5	1,4	1,6	1,4
Belgia	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8
Kreikka	4,3	4,0	4,3	4,4	3,9	4,2	4,5	4,2	6,0	4,2
Portugali	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,8	1,9	1,8	3,1	1,8
Irlanti	1,0	1,0	1,0	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9
Suomi	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6

* Viimeisimmän havainnon taso kiinnitetty loppuvuodeksi.

	Hel	Huh	Maa	Tou	Kes	Hei	Viim.	%, 3 kk	%, 12 kk	%, v. alusta*
Osakekurssit, indeksipisteluku ja muutokset (ind., 2008/12=100)										
Eurobloc 300	166,1	169,7	173,7	169,5	169,8	169,0	167,5	-2,7	1,8	-5,0
SP 500, USA	308,0	302,5	307,6	313,9	318,2	325,7	330,6	5,9	16,4	4,0
Nikkei 300, Japani	199,4	202,1	207,3	205,2	202,4	202,1	202,2	-2,5	7,3	-7,9
Hex, yleisindeksi	181,2	180,3	189,6	189,0	187,8	189,0	191,6	-0,3	6,8	5,3

* Vertailulukuna tammikuun keskiarvo.

Rahamarkkinaennusteet	Lyhyet korot, 3 kk		Pitkät korot, 10v.		Euron val.kurssit paik. valuutoissa					
	Libor	Euribor	USA	Saksa	USD	JPY	RMB	GBP	SEK	RUB
2017	1,26	-0,33	2,33	0,37	1,13	126,65	7,63	0,88	9,64	65,89
2018/8	2,32	-0,32	2,89	0,36	1,15	128,20	7,91	0,90	10,47	76,67
2018e	2,09	-0,28	..	..	1,20	135,25	7,84	0,88	9,82	69,10
2019e	2,79	0,15	..	..	1,20	135,25	7,84	0,88	9,82	69,10

kasvoivat huhti-kesäkuussa 2,2 prosenttia. Euro maiden joukossa nopeinta kasvua huhti-kesäkuussa kirjattiin Slovakiassa, jonka talous kasvoi 1,0 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

YHDYSVALTOJEN TALOUSKASVU KIIHTYI TOISELLA NELJÄNNEKSELLÄ

Yhdysvaltojen toisen neljänneksen talouskasvua tarkistettiin hieman ylöspäin: uusien tietojen perusteella maan talous kasvoi 4,2 prosenttia huhti-kesäkuussa vuositasolle korotettuna (oli 4,1 pro-

senttia). Ensimmäisen neljänneksen vuositasolle korotettu kasvu oli Yhdysvalloissa 2,2 prosenttia. Kasvua selittää erityisesti yksityinen kulutus, joka lisääntyi huhti-kesäkuussa 3,8 prosenttia vuositasolle korotettuna. Vienti kasvoi 9,1 prosenttia, kun taas tuonti supistui 0,4 prosenttia. Niinpä nettovienti kontribuoi 1,2 prosenttia maan bkt:hen huhti-kesäkuussa. Myös ei asuinrakentamiseen liittyvät investoinnit kasvoivat toisella neljänneksellä rivakasti, 8,5 prosenttia vuositasolle nostettuna. Ne kontribuivat 1,1 prosenttia toisen neljänneksen talouskasvuun.

TAVARAVIENNIN MÄÄRÄ KASVOI 2,2 PROSENTTIA...

Ulkomaankauppa ja vaihtotase (%-muutokset ja mrd. euroa)

	2018					3 kkl ¹⁾	Kum ²⁾	2017 ³⁾	Ennuste 1/2018 ³⁾	
	Maa	Huh	Tou	Kes	Hei				2018	2019
Tavaroiden vienti										
- määrä, %-muutos	-4,2	18,0	-10,2	-3,1		-1,5	2,0	7,8	4,9	4,2
- hinta, %-muutos ⁴⁾	4,1	4,4	6,6	7,9	7,6	3,0	5,3	3,8	2,4	1,1
Tavaroiden tuonti										
- määrä, %-muutos	0,7	5,8	-3,9	-5,8		-1,3	0,1	4,9	3,0	2,5
- hinta, %-muutos ⁴⁾	3,1	3,9	7,7	8,7	8,5	3,3	5,8	4,4	2,0	0,6
Vaihtotase, mrd. eur	-0,1	-1,6	-0,5	-0,4			-2,0	1,4	2,0	2,6
Kauppataase, mrd. eur	0,1	0,4	0,1	0,3			1,2	1,8	3,3	4,8

¹⁾ Kolmen viimeisen kuukauden muutos edellisestä.

²⁾ Kumulatiivinen vuoden alusta. Määrän ja hintojen keskiarvo verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

³⁾ Kansantalouden tilinpidossa.

⁴⁾ Indeksi 2010=100.

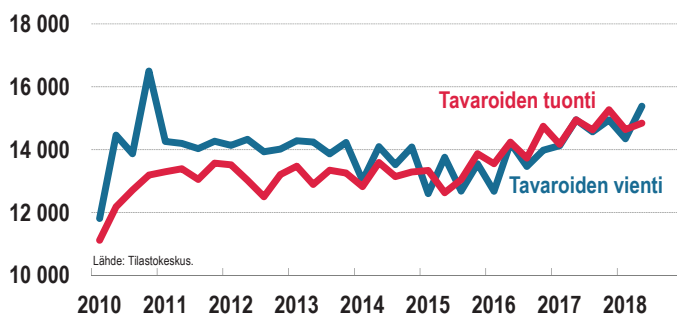
Lähteet: Tulli, Tilastokeskus.

Lähes kaikkien toimialojen vientimäärä supistui kesäkuussa

Vain paperiteollisuuden, koneiden, autojen ja öljytuotteiden vienti oli kasvussa

Investointitavaroiden (ml. kuljetusvälineiden) tuonti supistui voimakkaasti kesäkuussa erityisen korkean vertailutason takia

Tavaroiden viennin ja tuonnin määrä (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Viennin määrä toimialoittain (%-muutos)

	2017 Arvosuus, %	2018				Kum ¹⁾
		Maa	Huh	Tou	Kes	
Paperiteollisuus (17)	15,2	3,3	7,9	1,6	2,6	5,0
Koneet ja laitteet (28)	13,0	-0,1	12,7	3,3	1,1	5,7
Metallien jalostus (24)	12,7	-12,1	-2,1	7,0	-2,7	0,4
Kemikaalit ja lääk. (20, 21)	7,7	-9,7	-2,2	-12,6	-7,8	-8,2
Öljytuotteiden valm. (19)	7,6	10,7	-23,3	-6,8	11,7	4,9
Sähkölaitteet (27)	6,5	-5,9	36,0	9,6	-1,2	5,7

¹⁾ Kumulatiivinen vuoden alusta verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus.

MOOTTORIAJONEUVOJEN VIENNIN MÄÄRÄ NOUSI ENITEN KESÄKUUSSA

Kansantalouden tilinpidon syyskuussa julkaistujen ennakkotietojen mukaan tavaraviennin määrä lisääntyi toisella neljänneksellä 2,9 prosenttia vuodentakaisesta ja 1,7 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Ensimmäisellä neljänneksellä kasvua kertyi 1,5 prosenttia viimevuotisesta ja 3,1 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Tavaraviennin määrä kasvoi siten ensimmäisellä vuosipuoliskolla 2,2 prosenttia vuodentakaisesta.

Palveluiden vienti lisääntyi ensimmäisellä neljänneksellä 0,4 prosenttia ja toisella neljänneksellä 5,5 prosenttia viimevuotisesta. Palveluiden viennin volyymi nousi siten 2,9 prosenttia vuoden alkupuoliskolla. Tavaroiden ja palveluiden yhteenlaskettu vienti kasvoi 2,5 prosenttia viimevuotisesta.

Tavaraviennin määrä kasvoi kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa 2 prosenttia viimevuotisesta, kun Tullin ilmoittama viennin arvo deflatoidaan Tilastokeskuksen vientihintaindeksillä.

...VUODEN ALKUPUOLISKOLLA

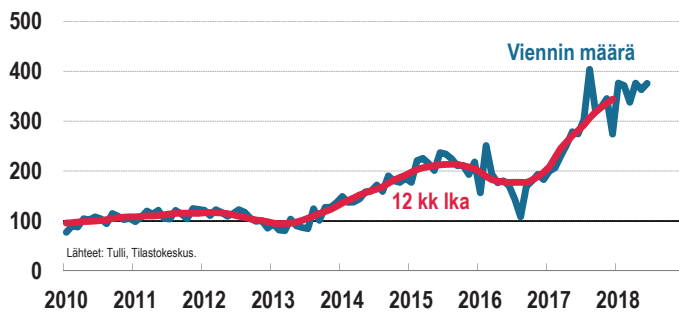
Vienti ja tuonti (vuosimuutos, %)

	2017*				2018*		2017*	Ennuste 1/2018	
	I	II	III	IV	I	II	I-IV	2018	2019
Vienti yhteensä	8,9	5,3	7,3	8,5	1,2	3,7	7,5	4,0	3,7
Tavarat	11,4	5,2	8,2	6,9	1,5	2,9	7,8	4,9	4,2
Palvelut	3,4	6,0	5,4	11,8	0,4	5,5	6,8	1,7	2,6
Tuonti yhteensä	3,6	3,9	4,2	2,5	3,4	1,5	3,5	2,7	2,5
Tavarat	4,5	5,0	6,5	3,6	3,3	-0,7	4,9	3,0	2,5
Palvelut	1,7	1,7	-0,4	0,3	3,5	6,1	0,8	2,1	2,6

Lähde: Tilastokeskus.

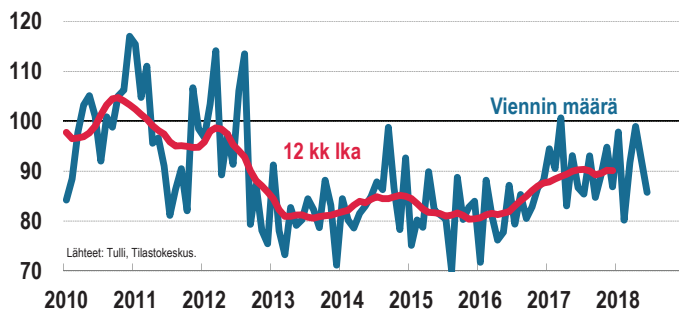
Moottoriajoneuvojen viennin määrä, kausitasoitus

(ind 2010=100)

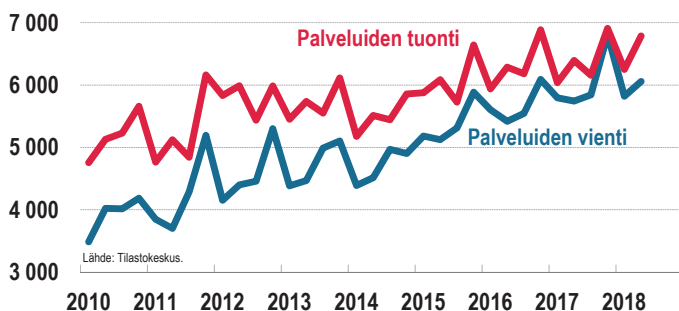

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä, kausitasoitus

(ind 2010=100)

Palveluiden viennin ja tuonnin määrä (milj. euroa)

Kesäkuussa tavaraviennin määrä supistui 3,1 prosenttia edellisvuodesta, kun Tullin ilmoittama viennin arvo deflatoidaan Tilastokeskuksen vientihintaindeksillä. Moottoriajoneuvojen viennin määrä kohosi kuitenkin 37 prosenttia viimevuotisesta. Öljytuotteiden vientimäärä lisääntyi 12 prosenttia, paperiteollisuuden vajeat 3 prosenttia ja koneiden prosentin. Kaikkien muiden toimialojen vienti supistui kesäkuussa.

TAVARATUONNIN MÄÄRÄ SUPISTUI VAJAAT 6 PROSENTTIA KESÄKUUSSA

Elokuussa julkaistujen kansantalouden tilinpidon tietojen mukaan tavaratuonnin määrä supistui toisella neljänneksellä 0,7 prosenttia vuodentakaisesta, mutta lisääntyi 0,5 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Ensimmäisellä neljänneksellä tavaratuonnin määrä nousi 3,3 prosenttia vuodentakaisesta. Vuoden alkupuoliskolla tavaratuonnin määrä kasvoi 1,3 prosenttia viimevuotisesta. Palvelutuonnin määrä nousi 4,9 prosenttia.

Tavaratuonnin määrä supistui kesäkuussa 5,8 prosenttia viimevuotisesta, kun Tullin ilmoittama tuonnin arvo deflatoidaan Tilastokeskuksen tuontihintaindeksillä. BEC-luokituksen mukaan poltto- ja voiteluaineiden tuonti jäi 3,9 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Investointitavaroiden (ml. kuljetusvälineiden) tuonnin määrä putosi peräti 20 prosenttia erityisen korkean vertailutason takia. Teollisuuden tuotantotarvikkeiden tuonti lisääntyi 4,9 prosenttia vuodentakaisesta. Kestokulutustavaroiden (ml. henkilöautojen) tuonti oli 12 prosentin kasvussa. Puolikestokulutustavaroiden ja kertakulutustavaroiden tuonti jäi edellisvuoden lukemiin.

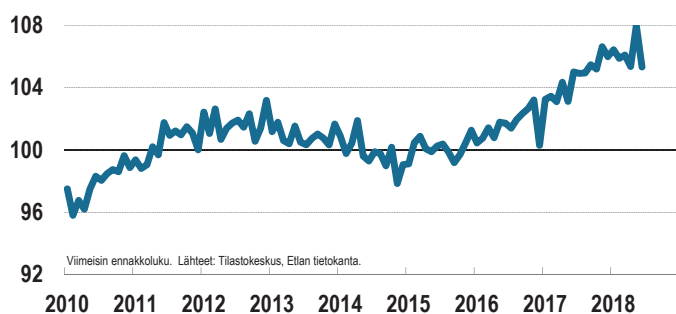
YKSITYINEN KULUTUS PIRISTYI 2. NELJÄNNEKSELLÄ

Vähittäiskaupan myynnin määrä, vuosimuutos (3 kk lka) (%)

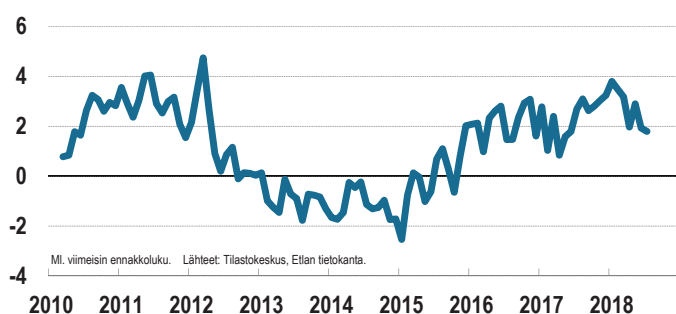
	2018						
	Tam	Hel	Maa	Huh	Tou	Kes	Hei
Vähittäiskauppa	3,8	3,5	3,2	2,0	2,9	1,9	1,8
Päivittäistavarakauppa	1,2	1,0	1,7	-0,3	0,6	-0,7	1,0
Tavaratalokauppa	4,1	4,9	3,8	1,9	2,8	0,9	..
Erikoiskauppa yhteensä	6,2	5,3	4,2	3,8	4,9	..	..
Kodintekniikan vähittäiskauppa	14,8	10,4	8,3	6,0	5,6	..	..
Rautakauppatavaroiden väh.kauppa	3,8	2,0	-0,1	-0,4	2,9	..	..
Urheiluvälineiden vähittäiskauppa	5,6	8,7	4,3	7,3	5,8	..	..
Moottoriajoneuv. kauppa ja korjaus	4,2	3,3	2,3	4,2	5,2	7,1	..

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

Vähittäiskaupan myynnin kausitas. määrä (ind 2010=100)

Vähittäiskaupan myynnin määrä, vuosimuutos (3 kk lka) (%)

Nimellinen palkkasummaindeksi, vuosimuutos (3 kk lka) (%)

	2017			2018			
	Jou	Tam	Hel	Maa	Huh	Tou	Kes
Koko talous	3,3	3,5	3,6	4,1	4,3	4,7	4,6
Teollisuus (B-E)	2,9	3,2	3,1	5,0	4,8	5,3	3,9
Rakentaminen (F)	7,1	7,7	7,5	7,3	6,5	6,6	6,4
Kauppa (G)	1,7	1,9	2,4	3,1	2,9	3,2	3,1
Muut palvelut (HIJLMNRS)	5,6	5,8	5,9	6,2	6,4	6,8	6,6
Julkiset toimialat (OPQ)	0,7	1,0	1,4	1,6	1,9	2,3	2,7

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

Yksityisen kulutuksen määrä oli keväällä nopeammassa kasvussa kuin talvella...

... mutta se johtui yhteisöjen – ei kotitalouksien – kulutuksesta

Kestävien kulutustavaroiden kysynnän määrän kasvu oli reipasta...

... toisaalta niiden hinnat alenevat

YKSITYISEN KULUTUKSEN KASVU RIPEÄÄ 2. NELJÄNNEKSELLÄ

Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidon ennakkolukujen mukaan yksityisen kulutuksen määrä kasvoi vuoden alkupuoliskolla 1,9 prosenttia vuoden takaisesta ja kausitasoitettuna 0,8 prosenttia viime vuoden jälkipuoliskolta.

Kausitasoitettu kulutuksen kasvu oli kovaa toisella neljänneksellä suhteellisen heikon ensimmäisen neljänneksen jälkeen. Tämä johtui kotitalouksia palvelevien yhteisöjen kulutuksen kasvun nopeutumisesta. Kotitalouksien kulutuksen kasvuvauhti sen sijaan hiipui ensimmäisen neljänneksen 0,6 prosentista 0,4 prosenttiin edellisneljännekseen verrattuna.

Kestävien kulutustavaroiden kysynnän määrä kasvoi ripeää vauhtia, mm. autokaupan siivittämänä. Vuoden alkupuoliskolla kertyi kasvua vuoden takaisesta 7,4 prosenttia ja kausitasoitettuna 4,5 prosenttia viime vuoden jälkipuoliskolta.

Myös puolikestävien kulutustavaroiden kysyntä jatkoi tilinpidon mukaan alkuvuonna vahvassa vedossa. Vastaavat luvut olivat 4,8 ja 2,3 prosenttia. Lyhytikäisten kulutustavaroiden kysyntä oli puolestaan hieman positiivisen puolella.

Palvelut ovat noin puolet kotitalouksien kulutuksesta. Niiden kysyntä kasvoi 1,6 prosenttia vuoden takaisesta ja kausitasoitettuna 0,9 prosenttia viime vuoden jälkipuoliskolta.

Yksityiset kulutusmenot

Yksityiset kulutusmenot, määrän vuosimuutos (%)

	2016	2017				2018		Ennuste 1/2018	
	IV	I	II	III	IV	I	II	2018	2019
Yks. kulutusmenot	1,7	1,9	0,5	1,1	1,8	1,4	2,3	1,9	1,7
Kestävät kulutustav.	1,6	5,2	0,1	3,6	5,2	5,4	9,3	5,2	3,6
Puolikestävät tavarat	0,7	0,8	0,8	3,3	5,3	4,4	5,2	2,4	1,8
Lyhytikäiset tavarat	0,0	-0,4	-0,1	-0,4	-0,6	1,2	-0,4	0,4	0,8
Palvelut	1,6	3,1	0,7	1,4	2,0	0,8	2,4	1,7	2,0

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn tietokanta.

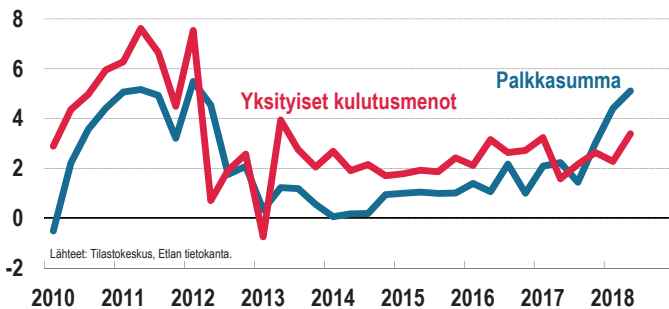
KESTOKULUTUSTAVAROIDEN HINNAT ALENEVAT

Yksityisen kulutuksen hinta nousi alkuvuonna tasan prosentin viime vuodesta eli hieman kuluttajahintainflaatiota nopeammin. Kestävien ja puolikestävien kulutustavaroiden hinnat alenivat kahden prosentin molemmin puolin, lyhytikäisten tavaroiden ja palvelujen hinnat puolestaan nousivat kahden prosentin molemmin puolin.

KAUPANALAN ARVONLISÄYS KOVASSA KASVUSSA

Kaupanalan (ml. koko tukkukauppa) arvonlisäys kasvoi vuoden alkupuoliskolla kovaa, 3,5 prosenttia vuoden takaisesta. Kausitoimitettuna kasvua kertyi 1,6 prosenttia viime vuoden jälkipuoliskolta. Vastaavat luvut koko kaupan myynnin määraindeksille ovat näitä alemmat: 2,5 ja 0,3 prosenttia.

Nimellinen yksityinen kulutus ja palkkasumma (%)

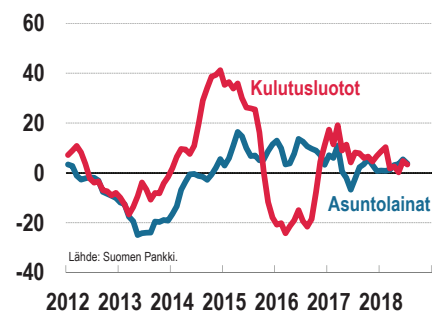

Ajankohdan otollisuus säästämiseen ja vähittäiskauppa, muutos ed. vuodesta (säästämisen 3 kk:n keskiarvon pistemuutos ed. v:sta ja vähittäiskaupan 3 kk:n %-muutos ed. v:sta)

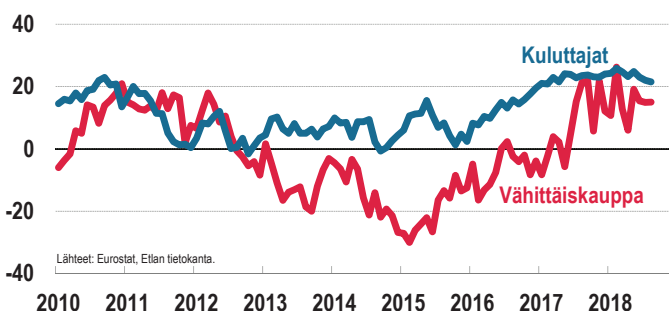

Uusien asunto- ja kulutusluottojen nostot talletuspankeista

(3 kk lka, vuosimuutos, %)

Luottamusindikaattorit (saldot)

Kulutustavaroiden tuonnin määrä

(3 kk lka, %-muutos)

YRITYSTEN TALONRAKENTAMISEN KASVU HIIPUU –

Ennakoivia indikaattoreita (%-muutos vuodentakaisesta ellei toisin ilmoitettu)

	2018					3 kk ¹⁾	2017	Ennuste 1/2018	
	Hel	Maa	Huh	Tou	Kes			2018	2019
Inv.tav. tuonti (määrä)	9,0					0,5	5,3	3,0	3,0
Inv.tav. tuotanto (määrä)	1,3	6,4	13,0	0,4	10,4	1,7	5,8		
Rakennusaineteollisuus ²⁾	-2,8	-6,6	16,8	7,9	0,5	1,2	13,3		
Rakennusten aloitukset (m ³)	-21,1	-7,6	2,2	23,8	15,6	1,2	11,6		
- asuinrakennukset	4,0	-21,2	16,1	28,1	27,3	3,3	14,2		
- muut rakennukset	-29,1	-1,0	-7,2	20,9	11,1	0,2	10,4		
Uudisrak. vol.ind. yht.	10,3	8,1	9,3	7,5	8,3	1,9	9,5	4,0	4,3
- asuntorakentaminen	14,7	12,1	14,9	10,3	11,1	2,8	9,5	5,5	4,0
- muu talonrakentaminen	6,8	4,8	4,9	5,1	6,0	1,2	9,5	2,5	4,5
Rak. luottam.ind. saldo ³⁾	4,0	1,5	8,4	5,9	6,7				

¹⁾ Vuosisummasta laskettu kolmen viimeisimmän havainnon keskiarvo kolmeen edelliseen verrattuna, %-muutos.

²⁾ Tuotannon määrä.

³⁾ Eurostat.

Lähteet: Tilastokeskus, Eurostat.

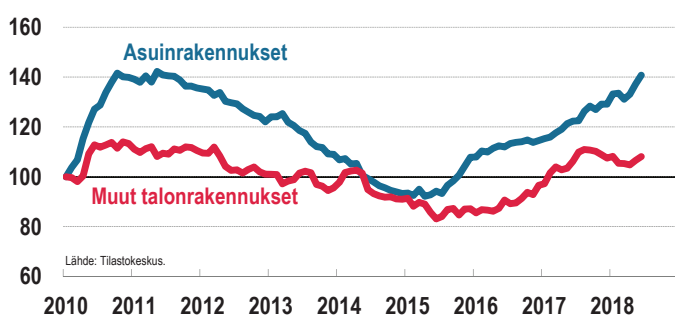
Asuntoinvestoinnit lähes 10 prosentin kasvussa alkuvuonna

Asuntorakentaminen kiivasta loppuvuoden

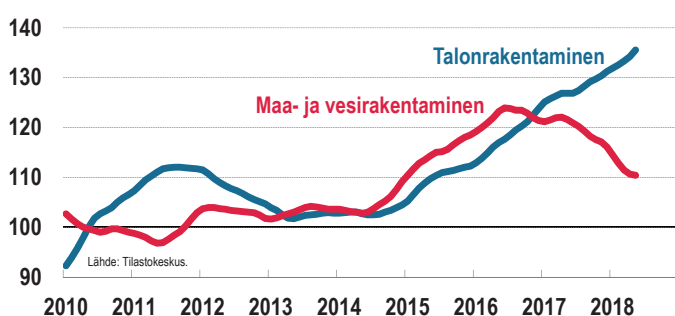
Teollisuuden talonrakentaminen taantunut viime syksystä lähtien

Teollisuudet miljardihankkeet jäissä

Uudisrakennusten aloitukset (m³), 12 kk, lka (ind 2010/1=100)

Rakennusyritysten myynnin volyyymi, trendi (ind 2010=100)

Tilinpidon ennakkotietojen mukaan kiinteät investoinnit kasvoivat tammi-kesäkuussa 3,5 prosenttia vuodentakaisesta.

Yksityinen investointitoiminta laajeni vajaat 4 prosenttia ja julkiset investoinnit kasvoivat 2 prosenttia.

Pääomatavararyhmistä muut investoinnit (t&k ja ohjelmistot sekä tietojärjestelmät) sekä kone- ja laiteinvestoinnit vähenivät hieman.

Rakennusinvestoinnit kasvoivat 6,5 prosenttia. Asuinrakennuksiin investoitiin 9 prosenttia vuodentakaista enemmän ja muu talonrakentaminen laajeni 7,5 prosenttia. Maa- ja vesirakentamisen investoinnit jäivät vuodentakaiselle tasolle.

Rakennusinvestointien kehitystä seuraten rakennustuotannon määrä kasvoi runsaat 5 prosenttia vuodentakaisesta.

Uudisrakentamisen alkuvuoden aloitukset ja tuoreimmat suhdannekyselyt (mm. EK:n elokuun rakentamisen luottamusindeksi ja tilauskanta) kertovat rakentamisen korkeasuhdanteen jatkuvan vuoden jälkipuoliskolla.

TEOLLISUUDEN RAKENTAMINEN LASKUSSA

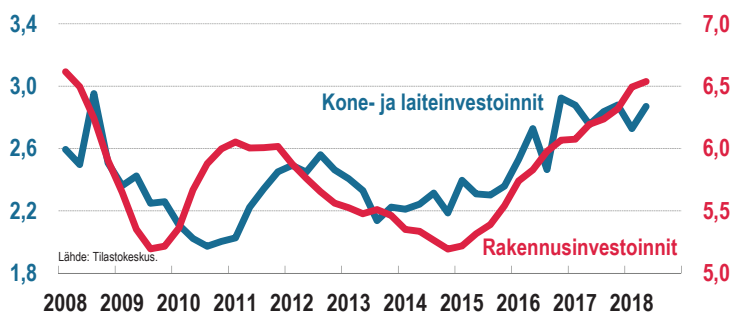
Investointien volyymi (%-muutokset ed. vuodesta)

	2017			2018*		Qt/ Qt-1 ¹⁾ *	2017* I-IV	Ennuste 1/2018	
	II	III	IV	I	II			2018	2019
Investoinnit yht.	3,3	5,0	1,7	1,7	4,6	1,7	4,0	3,0	4,4
Yksityiset inv.	4,0	5,6	1,9	2,4	4,8	1,8	4,6	2,9	4,6
Julkiset inv.	0,7	1,5	0,6	-0,1	4,3	1,4	1,8	3,7	3,6
Koneet ja laitteet	0,0	17,2	1,7	-6,0	5,1	5,2	6,6	0,2	5,4
Rakennusinv.	5,7	4,1	3,7	6,8	6,2	0,7	5,1	3,4	3,5
- asuinrak.	5,9	5,0	6,0	9,5	8,5	1,7	5,9	4,3	3,8
- muut talonrak.	7,7	5,6	3,7	5,0	5,1	0,9	6,6	2,3	3,3
- maa- ja vesirak.	0,8	-0,4	-1,5	1,0	0,8	-0,6	0,2	2,8	3,2
Muut investoinnit	0,8	-6,2	-3,8	-1,7	-0,7	0,3	-2,3	4,8	5,8

¹⁾ Kausitasoitettu %-muutos ed. neljänneksestä.

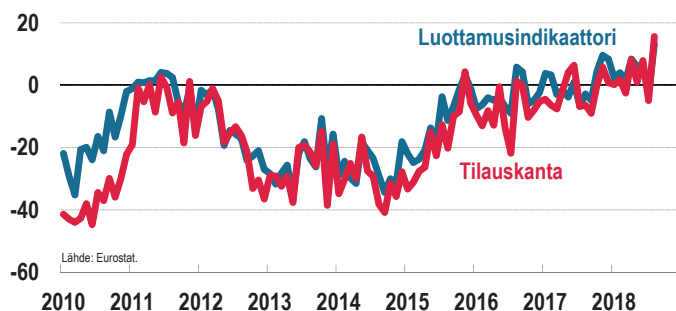
Lähde: Tilastokeskus.

Rakennus- sekä kone- ja laiteinvestointien volyymi, kausitasoitus (mrd. euroa vuoden 2010 hinnoin)

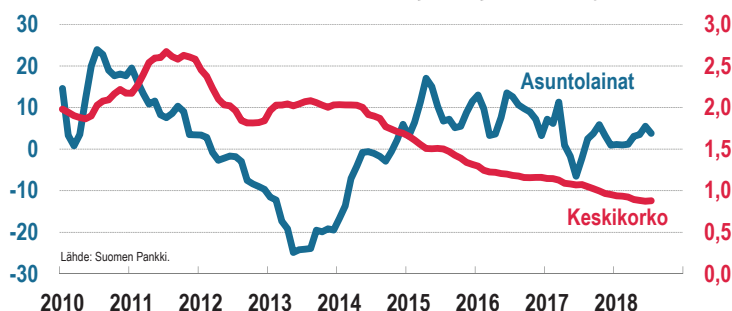
Lähde: Tilastokeskus.

Rakentamisen luottamusindikaattori (saldo)

Lähde: Eurostat.

Kotitalouksien nostamat as.lainat, 3 kk, summa (%-muutos ed. v:sta)

Lähde: Suomen Pankki.

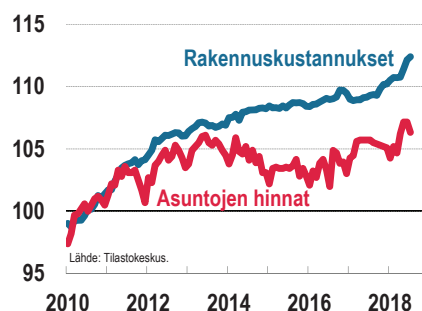
Asuntorakentamisen aloituskuutiot kohosivat tammi-kesäkuussa peräti 18 prosenttia, joten asuntotuotannon kaksinumeroinen vuosikasvu jatkuu loppuvuonna.

Muissa uudisrakennushankkeissa alkuvuoden aloitusmäärät jäivät vuodentakaiselle tasolle ja teollisuudessa ne putosivat 10 prosenttia, joten yritysten ja yhteisöjen talonrakentamisen kasvu hiipuu jo lähikuukausina.

Teollisuuden rakennusten aloitukset kääntyivät laskuun viime syksynä, eikä metsä- ja kemianteollisuuden suunnittelema miljardeihankkeita ole aloitettu, joten teollisuuden talonrakennusinvestointien lasku jatkunee loppuvuonna.

Teollisuuden investointitaantumaa jyrkittää se, että muutkin aineelliset investoinnit kuten kone- ja laitehankinnat seuraavat kiinteästi talonrakentamisen sykliä.

Rakennuskustannukset ja asuntojen hinnat (ind 2010=100)

Lähde: Tilastokeskus.

BKT KASVOI TOISELLA NELJÄNNEKSELLÄ...

Indikaattoreita (indeksit 2010=100 tai %-muutos vuodentakaisesta)

	2018					Kum ¹⁾
	Huh	Tou	Kes	Hei	Elo	
Kokonaistuotanto, 2010=100	103,2	107,1	108,5			
vuosimuutos, %	5,0	3,2	1,4			2,9
Alkutuotanto, 2010=100	123,8	113,3	119,5			
vuosimuutos, %	10,8	3,4	8,5			3,5
Jalostus, 2010=100	91,8	96,6	97,5			
vuosimuutos, %	6,0	2,8	-1,8			3,5
Palvelut, 2010=100	107,4	111,5	112,9			
vuosimuutos, %	4,4	3,4	2,5			2,6
Teoll. luottamusind., saldo*	13	12	15	18	15	
Rak. luottamusind., saldo*	8	6	7	-3	13	
Palv. luottamusind., saldo*	22	24	17	18	18	

¹⁾ Kumulatiivinen tuotanto vuoden alusta verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

Lähteet: Tilastokeskus ja *European Commission: Business and Consumer Survey Results.

Alkutuotanto lisääntyi eniten toisella neljänneksellä

Rakentamisen voimakas kasvu jatkui

Teollisuustuotannon kasvuvauhti hidastui selvästi

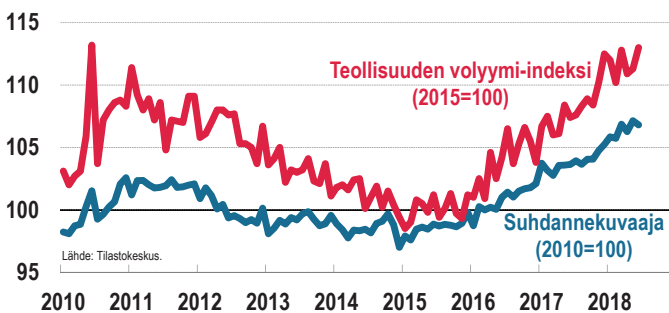
Palvelualojen arvonlisäyksen volyymin nousutahti kiihtyi viimevuotisesta

KULUVAN VUODEN ENSIMMÄISEN NELJÄNNEKSEN BKT:N KASVULUKUA KORJATTIIN ALASPÄIN 2,6 PROSENTTIIN

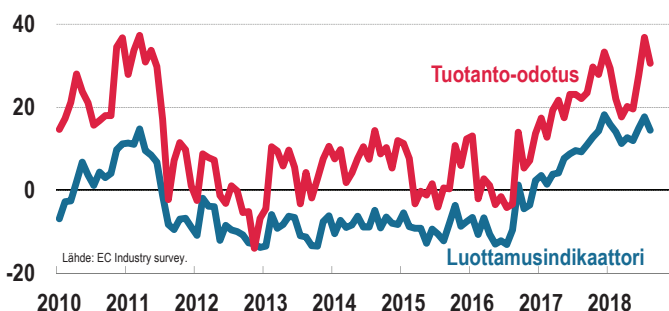
Kansantalouden tilinpidon elokuun lopulla julkaistujen tietojen mukaan Suomen bruttokansantuote kasvoi kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 2,6 prosenttia vuodentakaisesta, eikä 2,8 prosenttia, kuten kesäkuussa ilmoitettiin. Kausitasoitettuna bkt nousi 1,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Toisella neljänneksellä bkt:n kasvuvauhti nousi hieman 2,7 prosenttiin vuodentakaisesta, mutta kausitasoitettuna kasvua kertyi vain 0,3 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Elokuun julkistuksessa ensimmäisen neljänneksen kaikkien päätoimialojen kasvulukua korjattiin alaspäin. Rakentamisen kasvulukua korjattiin eniten, 6,7 prosentista 5,8 prosenttiin. Toisella neljänneksellä alkutuotannon kasvu oli vahvinta, 7,4 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Rakentamisen voimakas kasvu jatkui 4,8 prosentin tahtia viimevuotisesta ja ensimmäisestä neljänneksestä kasvua kertyi kausitasoitettuna 0,8 prosenttia. Teollisuustoimialojen tuotanto lisääntyi toisella neljänneksellä 2,9 prosenttia vuodentakaisesta, mutta supistui kausitasoitettuna 0,9 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Palvelualojen yhteenlaskettu arvonlisäyksen volyyminousu nousi 1,9 prosenttia viimevuotisesta ja 0,3 prosenttia ensimmäisestä neljänneksestä.

Tuotanto, kausitasoitus (ind)

Teollisuuden odotukset (saldoluku)

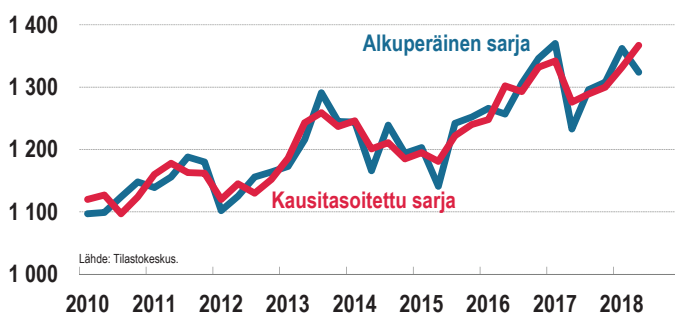
...2,7 PROSENTTIA VUODENTAKAISESTA

Kokonaistuotanto toimialoittain (%-muutos)

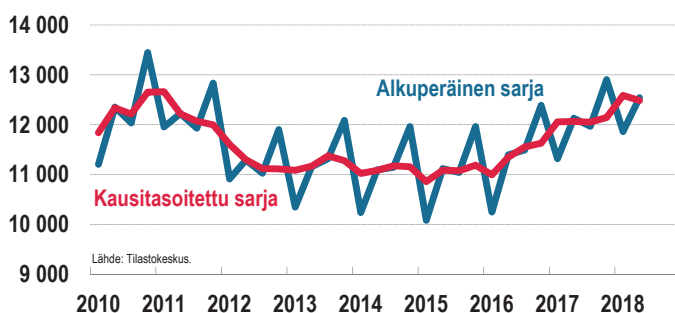
	2017*				2018*		2017*	Ennuste 1/2018	
	I	II	III	IV	I	II		2018	2019
Bkt markkinahintaan	4,2	2,7	2,1	2,3	2,6	2,7	2,8	2,8	2,4
Alkutuotanto	8,2	-1,9	-0,8	-2,8	-0,6	7,4	0,6	7,7	-3,8
Teollisuus (B, C, D, E)	11,8	7,1	4,7	5,3	4,6	2,9	7,1	4,6	5,6
Rakentaminen	6,5	4,6	2,1	0,8	5,8	4,8	3,3	3,6	3,1
Palvelut	2,6	1,4	1,6	1,9	1,5	1,9	1,9	2,2	1,9
Bkt muutos ed. nelj.	1,0	0,6	0,2	0,8	1,2	0,3			

Lähde: Tilastokeskus.

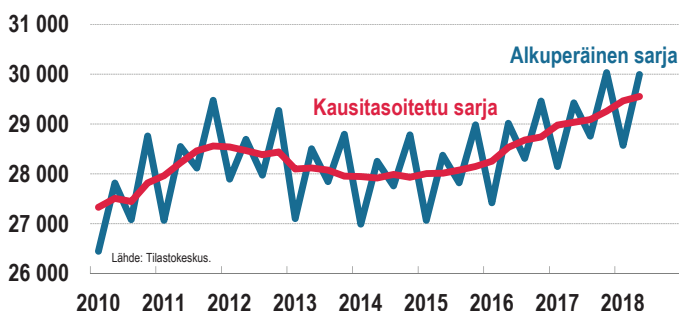
Alkutuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

Teollisuuden ja rakentamisen tuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

Palvelujen tuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

KOKONAISTUOTANTO KASVOI KESÄKUUSSA 1,4 PROSENTTIA VIIMEVUOTISESTA

Bkt lisääntyi kansantalouden tilinpidon mukaan ensimmäisellä vuosipuoliskolla 2,6 prosenttia vuodentakaisesta. Tilastokeskuksen julkaiseman tuotannon suhdannekuvaajan mukaan kokonaistuotanto nousi kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa 2,9 prosenttia viimevuotisesta alkuperäisen sarjan mukaan. Kesäkuussa kokonaistuotanto kasvoi alkuperäisen sarjan mukaan vain 1,4 prosenttia vuodentakaisesta. Työpäiväkorjattuna kokonaistuotanto kuitenkin lisääntyi 3,0 prosenttia viimevuotisesta. Kausitasoitettuna tuotanto laski 0,3 prosenttia toukokuusta. Teollisuuden ja rakentamisen yhteenlaskettu tuotanto kasvoi kesäkuussa työpäiväkorjattuna 1,4 prosenttia vuodentakaisesta. Palvelualojen tuotanto lisääntyi 4,3 prosenttia. Alkutuotanto kohosi 9,9 prosenttia.

SUOMESSA TEOLLISUUDEN LUOTTAMUS KÄÄNTYI LASKUUN ELOKUUSSA

Euroopan komission julkaisema teollisuuden luottamusindikaattori pysyi elokuussa ennallaan sekä EU:ssa että euroalueella. Tuotanto-odotukset nousivat vain vähän. Tilauskannat ohenivat hieman molemmilla alueilla. Valmistusvarastot pysyivät ennallaan EU:ssa, mutta kasvoivat jonkin verran euroalueella.

Suomessa teollisuuden luottamus heikkeni kolme pistettä elokuussa. Indikaattorin pisteluku oli 15. Tuotanto-odotukset laskivat selvästi heinäkuusta. Tilauskannat kokonaisuudessaan pysyivät ennallaan, vaikka vientitilauskanta oli selvässä nousussa. Valmistusvarastot ja myyntihintaodotukset kasvoivat tuntuvasti.

Palvelualojen luottamusindikaattori pysyi heinäkuun lukemissa. Liiketoiminnan tilanteen koettiin kuitenkin hieman heikentyneen. Kysynnän odotetaan hieman noussevan lähikuukausina. Myyntihintaodotukset kasvoivat jonkin verran elokuussa.

KAIVOSTOIMINTA NOSTI TEOLLISUUSTUOTANNON...

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi (2015=100, vuosimuutos, %)

Toimiala	2018				3 kkl ¹⁾	Kum ²⁾	2017 ³⁾	Ennuste 1/2018	
	Maa	Huh	Tou	Kes				2018	2019
Teknoliateollisuus	9,2	7,2	3,2	8,2	0,5	5,9	4,1	5	6
- metallien jalostus	9,2	3,1	3,2	3,1	1,2	4,4	4,0	2	2
- kone- ja met.tuotet.	9,8	10,0	3,2	15,8	1,0	8,3	7,6	9	11
- elektr.- ja sähköteoll.	9,6	1,6	1,2	-7,5	-3,4	1,5	3,5	4	4
Metsäteollisuus	6,7	6,3	6,2	3,9	0,7	5,5	7,7	7	4
- puutavateollisuus	9,1	5,8	5,0	3,5	1,5	2,5	8,0	5	2
- paperiteollisuus	6,4	7,3	6,9	4,3	0,5	6,7	7,6	8	5
Kemianteollisuus	-2,7	-2,1	-4,3	-6,0	-1,8	-2,6	-0,2	1	3
Elintarviketeollisuus	1,8	2,3	0,2	0,0	0,7	0,4	0,4	3	1
Tevanake-teollisuus	-2,5	-2,6	-3,6	-6,8	-1,1	-3,7	3,2	5	2
Muu tehdasteollisuus	3,2	2,1	5,7	4,0	0,9	2,5	5,0	4	4
Tehdasteollisuus yht.	5,4	4,5	2,0	4,0	0,2	3,4	3,6	4,5	4,2
Tehdasteollisuus pl. elektr.- ja sähköteoll.	5,4	4,5	1,8	5,7	0,3	3,8	3,6	5,1	6,3
Kaivostoiminta ja louhinta	-6,0	10,0	75,5	73,1	38,3	33,5	6,8	2	7
Sähkö, kaasua ja lämpöhuolto	14,3	3,5	-0,4	-0,8	-7,6	6,1	-1,1	3	3
Koko teollisuus	6,4	4,5	2,7	5,2	0,1	4,3	3,4	4,3	4,1

¹⁾ Kausitas. tuotannon kolme viimeistä kuukautta kolmeen edelliseen verrattuna.

²⁾ Kumulatiivinen tuotanto vuoden alusta verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

³⁾ Tuotos kansantalouden tilinpidon mukaan.

Lähde: Tilastokeskus.

Koneiden ja laitteiden tuotanto kohosi merkittävästi kesäkuussa

Kulkuneuvoteollisuuden tuotanto supistui toista kuukautta peräkkäin

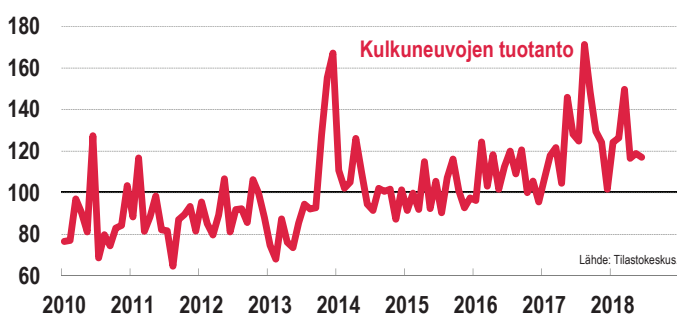
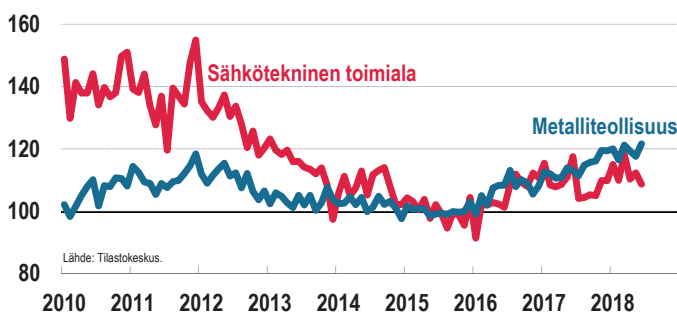
Metalli- ja paperiteollisuuden uusien tilausten arvo kasvoi kesäkuussa

TEOLLISUUSTUOTANTO KASVOI KESÄKUUNSA KAUSITASOITETTUNA RUNSAAT 5 PROSENTTIA VUODENTAKAISESTA

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin alkuperäisen sarjan mukaan koko teollisuuden tuotanto lisääntyi kesäkuussa 3,1 prosenttia vuodentakaisesta ja työpäiväkorjattuna 5,4 prosenttia. Kausitasoitettuna teollisuustuotanto kasvoi kesäkuussa 5,2 prosenttia vuodentakaisesta ja 1,6 prosenttia toukokuusta. Tammi-kesäkuussa kasvua kertyi 4,3 prosenttia alkuperäisen sarjan mukaan ja työpäiväkorjattuna 4,5 prosenttia. Kaivostoiminnan ja louhinnan tuotanto oli huippulukemissa sekä touko- että kesäkuussa, mikä nosti koko teollisuuden tuotannon kasvulukua tuntuvasti. Tehdasteollisuuden tuotanto oli kausitasoitettuna 4 prosentin kasvussa kesäkuussa.

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin mukaan koneiden ja laitteiden tuotanto kohosi merkittävästi kesäkuussa, kasvua kertyi kausitasoitettuna peräti 29 prosenttia vuodentakaisesta. Metallituotteiden valmistus lisääntyi vajaat 7 prosenttia viimevuotisesta, mutta tuotantomää-

Teollisuustuotanto, kausitasoitus (ind 2015=100)

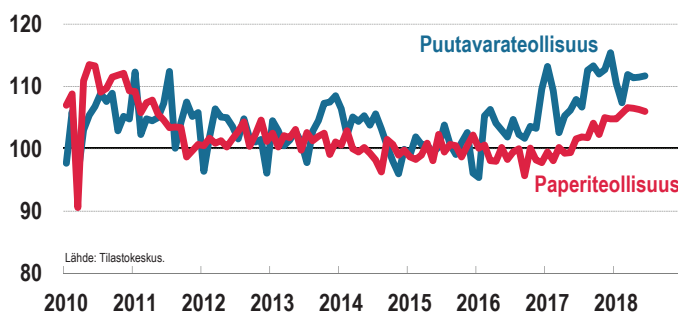
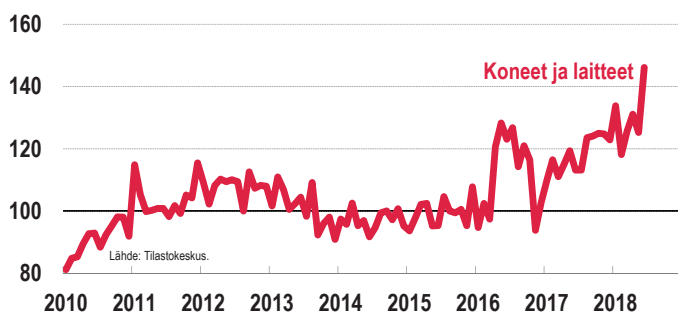
...KASVULUKUA TUNTUVASTI KESÄKUUSSA

Arvonlisäyksen volyymi toimialoittain (%-muutos)

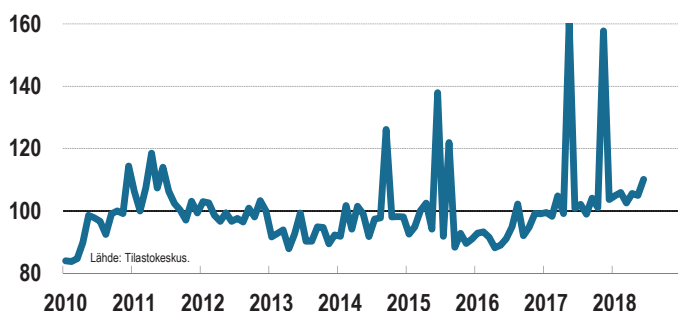
	2017*				2018*		2017* I-IV	Ennuste 1/2018	
	I	II	III	IV	I	II		2018	2019
Koko teollisuus	11,8	7,1	4,7	5,3	4,6	2,9	7,1	4,6	5,6
Tehdasteollisuus	13,2	7,3	4,3	4,7	3,9	1,7	7,2	5,0	6,1
Metsäteollisuus	13,1	9,5	12,9	12,5	-0,4	-1,0	12,0	7,7	6,5
Kemianteollisuus	11,4	10,9	3,4	3,2	1,1	-3,4	7,1	1,7	5,2
Metalliteoll. pl.									
sähkötekn.	17,6	9,7	8,6	5,2	7,2	2,9	9,8	6,7	8,6
Sähkötekn. teoll.	15,2	2,8	-6,8	0,4	5,2	6,4	2,4	3,9	4,4
Koko teollisuuden muutos ed. nelj.	3,3	0,5	0,7	0,8	2,6	-0,9			

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuustuotanto, kausitasoitus (ind 2015=100)

Teollisuuden uudet tilaukset, kausitasoitus (ind 2015=100)

rä jäi selvästi pienemmäksi kuin viime vuoden loka-joulukuussa. Kulkuneuvoteollisuuden tuotanto supistui toista kuukautta peräkkäin, kesäkuussa vajaat 9 prosenttia vuodentakaisesta. Metallien jalostuksen tuotanto kasvaa sen sijaan tasaista 3 prosentin tahtia.

Paperiteollisuuden tuotannon kasvuvauhti hiljeni runsaaseen 4 prosenttiin. Kemianteollisuuden tuotanto supistui jo viidettä kuukautta peräkkäin, eikä käännettä parempaan vielä ole näköpiirissä.

Rakennusaineteollisuuden tuotannon vahva kasvu jatkui 5 prosentin vauhtia. Elintarvikkeiden valmistus oli lievässä laskussa, mutta juomien valmistus oli vahvassa 5 prosentin nousussa.

Nahka- ja kenkäteollisuuden tuotantomäärä putosi kesäkuussa peräti 26 prosenttia vuodentakaisesta. Vaatteiden valmistus supistui 12 prosentin tahtia, mutta tekstiilien valmistus kasvoi vajaat 8 prosenttia.

TEOLLISUUDEN UUSIEN TILAUSTEN ARVO NOUSI KESÄKUUSSA VIITISEN PROSENTTIA EDELLISVUODESTA

Teollisuusyritysten uusien tilausten arvo kasvoi kesäkuussa 5,4 prosenttia vuodentakaisesta. Metalliteollisuuden tilausten arvo kohosi 8,5 prosenttia viimevuotisesta, ja paperiteollisuuden uudet tilaukset nousivat 4,9 prosenttia. Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo sen sijaan laski 10,4 prosenttia edellisvuodesta.

Kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa teollisuusyritysten tilaukset laskivat arvoltaan 4,5 prosenttia vuodentakaisesta. Metalliteollisuuden uusien tilausten arvo jäi 8,7 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi, ja kemianteollisuuden uusien tilausten arvo supistui 2,2 prosenttia. Paperiteollisuuden tilaukset kuitenkin lisäntyivät 7,8 prosenttia viimevuotisesta.

TYÖVOIMAPULA NOSTAA PÄÄTÄÄN

Työllisyyden vuosimuutos sekä työttömyys- ja työllisyysasteet (%)

	2018					3 kk ¹⁾	2017	Ennuste 1/2018	
	Maa	Huh	Tou	Kes	Hei			2018	2019
Alkutuotanto	-12,5	-3,6	2,1	11,5	-0,9	0,3	-1,9	0,5	-1,0
Teollisuus	4,1	-2,0	0,6	7,2	-7,5	0,3	-0,4	0,2	0,1
Rakennustoiminta	13,0	9,6	4,3	-0,5	0,0	1,2	4,8	3,3	2,0
Kauppa	-2,9	2,4	3,0	3,9	9,6	0,9	-2,4	1,2	0,7
Liikenne	-4,1	7,6	3,8	7,3	9,5	1,4	1,2	1,2	0,5
Rahoitus, liike-el. palv.	4,9	0,0	2,5	-1,5	5,5	0,5	5,1	2,1	1,7
Julk. ja muut yhtk. palv.	2,0	1,1	5,1	3,8	2,1	0,9	1,4	1,6	1,4
- julkinen sektori	-1,3	-2,9	2,9	-1,5	2,8	0,1	2,6	0,9	0,7
Työlliset yhteensä	1,5	2,0	3,7	3,8	2,9	0,8	1,0	1,5	1,0
Työvoiman tarjonta	0,6	0,1	2,0	1,5	1,8	0,2	0,8	1,0	0,6
Tyött.aste, kausitas. sarja	7,8	7,6	7,5	7,3	7,3	-0,4 ²⁾	8,6	8,1	7,7
Työll.aste, kausitas. sarja	71,2	71,3	71,6	71,8	71,9	0,6 ²⁾	69,5	70,8	71,7

¹⁾ Kolmen viimeisen kuukauden keskiarvon muutos edellisestä, %, kausivaihtelusta tasoitettuja työllisyyslukuja.

²⁾ %-yksikköä.

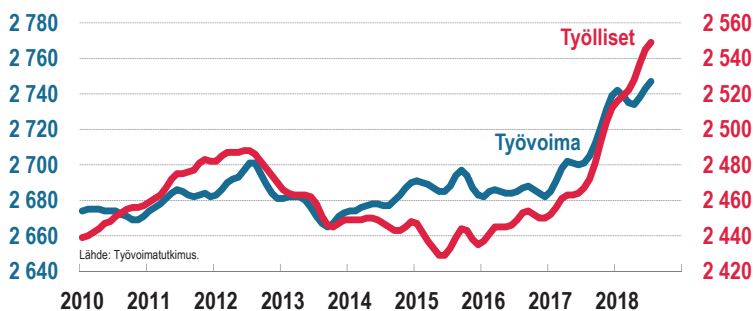
Lähde: Tilastokeskus.

Työttömyyden lasku vauhdittui alkuvuonna

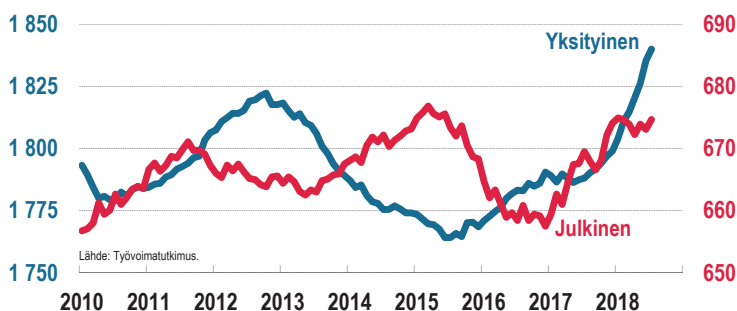
Yritysten rekrytointiongelmien kasvussa

Työvoimaresurssit runsaasti vapaana

Työn kysyntä ja tarjonta, trendi (1 000 henkilöä)

Yksityisen ja julkisen sektorin työlliset, 12 kk, lka summa (1000 henkilöä)

Työllisyys koheni vauhdikkaasti kesäkuukausina, ja työllisyyden touko-heinäkuun trendi nousi rakennusalaan lukuun ottamatta kaikilla päätoimialoilla.

Tammi-heinäkuussa työllisten määrä kasvoi vuodentakaisesta 2,8 prosenttia ja työvoiman tarjonta 1,6 prosenttia. Työllisyysaste nousi 2,2 prosenttiyksikköä 71,6 prosenttiin, ja työttömyysaste aleni 1,2 prosenttiyksikköä 8,2 prosenttiin.

Alkuvuonna työttömien määrän 24 000 henkilön alenemisesta suurin osa oli "aitoa", sillä työnhakunsa käynnistäneiden määrä kasvoi enää 11 000 henkilöä.

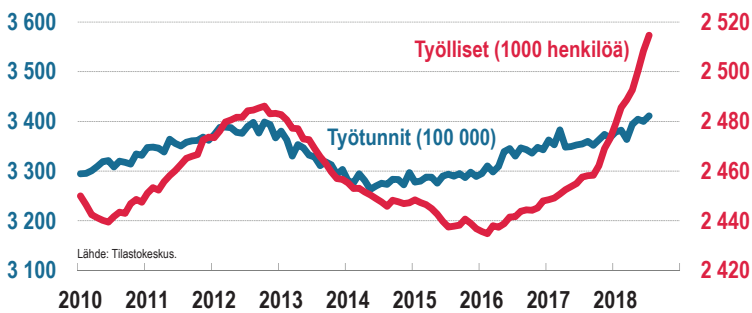
Työllisyyslukujen myönteistä kehitystä varjostaa heikentynyt työvoiman saataavuus. Tuoreimmat kyselyt osoittavat tuote- ja palvelukysyntää riittävän, mutta työsuhteisiin ei saada riittävän ammattitaitoista väkeä.

Työpanos, 3 kk, lka (vuosimuutos-%)

	2018				
	Maa	Huh	Tou	Kes	Hei
Alkutuotanto	-7,1	-5,0	1,5	3,9	5,3
Teollisuus	1,1	1,0	-0,9	-0,3	-3,2
Rakennustoiminta	4,6	8,2	9,0	4,2	1,0
Kauppa	-1,1	0,5	1,2	5,3	4,0
Liikenne	-2,3	-0,5	0,6	5,7	6,6
Rahoitus, liike-elämää palv. toim.	-6,5	0,4	1,8	2,2	0,0
Julk. ja muut yhtk. pal.	2,4	3,7	4,1	5,9	2,5
Yhteensä	-0,4	1,9	2,5	4,3	2,1

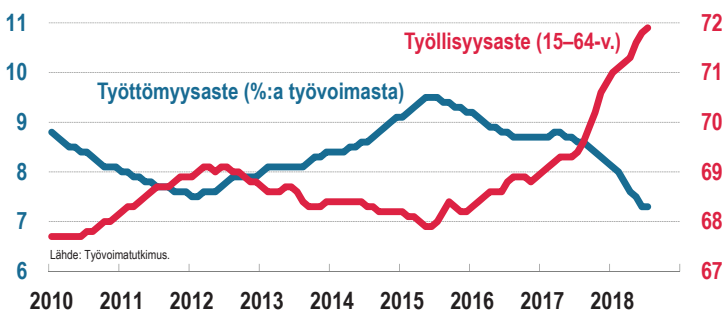
Lähde: Tilastokeskus.

Työlliset ja tehdyt työtunnit, 12 kk, lka summa

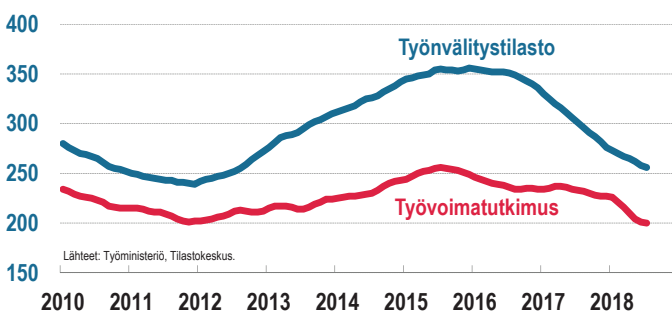
Lähde: Tilastokeskus.

Työllisyys- ja työttömyysaste (%)

Lähde: Työvoimatutkimus.

Työttömyys työvoimatutkimuksen ja työnvälitystilaston mukaan, trendi (1 000 henkilöä)

Lähteet: Työministeriö, Tilastokeskus.

Työmarkkinoiden kireyden mittarina käytetty vakanssiaste (avoinna olevien työpaikkojen suhde työlliseen työvoimaan) kipusi kesäkuukausina 2,3 prosenttiin eli korkeammalle kuin koskaan ennen.

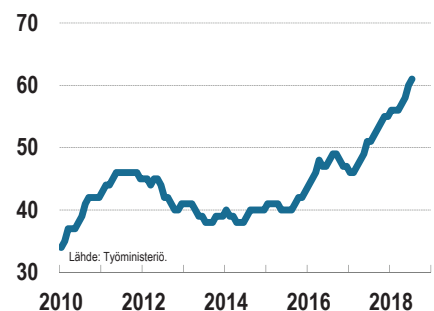
Työnantajien uusien työpaikka-avausten ohella vakanssiasteen nousua lienee vauhdittanut eläköitymisen kiihtymisen aikaansaama rekrytointitarpeen sekä työpaikan vaihdosten kasvu.

EK:n elokuun kyselyn mukaan 70 prosenttia yrityksistä ilmoittaa kohdanneensa rekrytointivaikeuksia, ja työvoiman saatavuus on todellinen ongelma myös hitaan kasvun maaseutuvaltaisilla alueilla.

Työvoimapulan muodostuminen merkittäväksi tuotannon kasvun rajoitteeksi aivan lähiaikoina vaikuttaa epätodennäköiseltä, koska kasvavaan menekkiin vastaamiseksi palkoilla on taipumusta nousta. Myös työvoimareservissä (työttömät ja piilotyöttömät) on väkeä.

Avoimet työpaikat, trendi

(1 000 kpl)

Lähde: Työministeriö.

INFLAATIO ON MALTILLINEN,...

Hinnat (vuosimuutos, %)

	2018					Ennuste 1/2018	
	Maa	Huh	Tou	Kes	Hei	2018	2019
Suomi, harmonisoitu	0,9	0,8	1,0	1,2	1,4	1,3	1,3
Euroalue, harmonisoitu	1,3	1,3	1,9	2,0	2,1	1,5	1,8
Suomi, kansallinen KHI	0,8	0,8	1,0	1,2	1,4	1,2	1,5
Tuontihinnat (tavarat)	2,5	3,4	7,1	8,1	8,0	2,0	0,6
Kotimarkkinoiden perushintaind.	2,6	3,1	4,9	5,8	6,0	3,5	2,4
Rakennuskustannukset	1,6	1,7	2,1	2,7	2,8	1,4	1,5

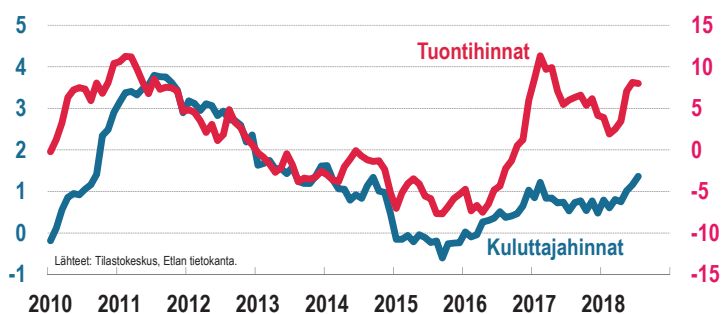
Lähteet: Tilastokeskus, Eurostat ja Etlan tietokanta.

Asumiskustannusten nousu kiihdyttää inflaatiota

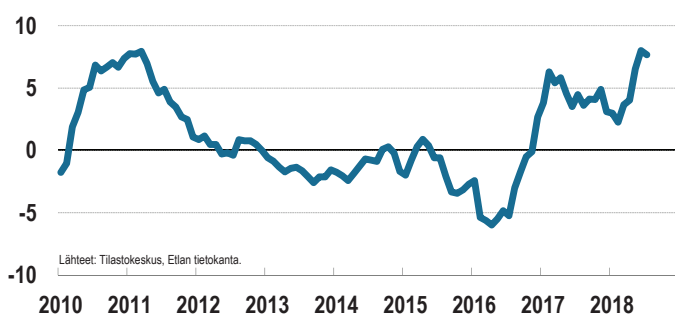
Ansiotaso lähti nousuun

Vienti- ja tuontihinnat nousussa – vaihtosuhte vakaa

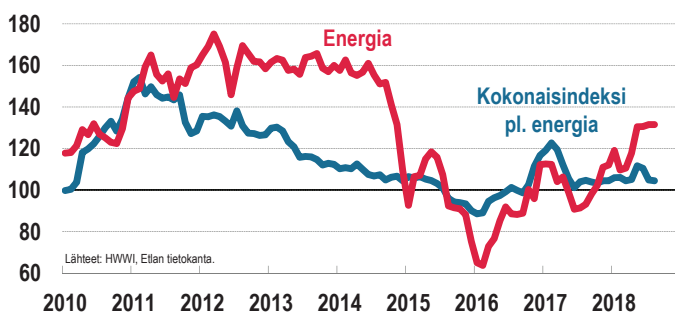
Hinnat (vuosimuutos, %)

Vientihinnat (vuosimuutos, %)

Raaka-aineiden eurohinta (ind 2015=100)

INFLAATIO KIIHTYI

Kuluttajahintainflaatio kiihtyi heinäkuussa 1,4 prosenttiin kesäkuun 1,2 prosentista. Lukema on korkein sitten tammi-kuun 2014. Hintojen nousun kiihtyminen johtui aiempaa nopeammasta hintojen kehityksestä vaatetuksessa ja jalkineissa, asumisessa sekä ravintoloissa ja hotelleissa.

Suuren painonsa vuoksi tärkein tekijä oli asuminen, jonka hinnat nousivat 1,9 prosenttia vuoden takaisesta. Vauhti on nopein sitten kesäkuun 2012. Asuminen nosti kokonaisinflaatiota melkein puolikkaalla prosenttiyksiköllä. Asumisessa hintojen kehitys kiihtyi erityisesti vuokrissa ja omistusasumisen peruskorjauskustannuksissa.

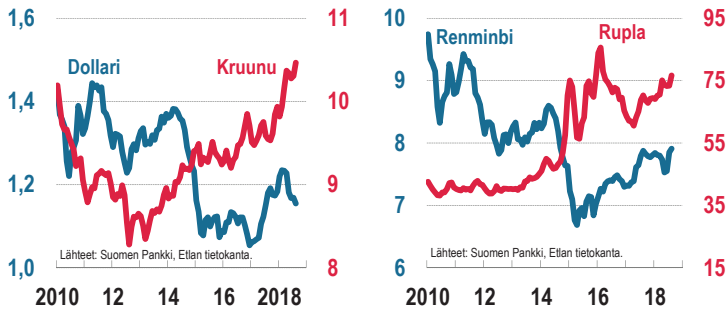
Suunnilleen 0,25 prosenttiyksikköä kontribuivat kokonaisinflaatioon elintarvikkeet, alkoholi ja tupakka, liikenne sekä ravintolat ja hotellit.

Elintarvikkeiden hintojen vuosinousu hidastui hieman heinäkuussa, kun kala halpeni ja kasvien hintojen nousu hidastui.

Palvelujen hintojen nousu siivitti pohja-inflaation 0,8 prosentin vauhtiin. Pohja-inflaatiosta on poistettu volatiilit elintarvikkeiden ja energian hinnat.

...MUTTA SE NOSTAA JO PÄÄTÄÄN

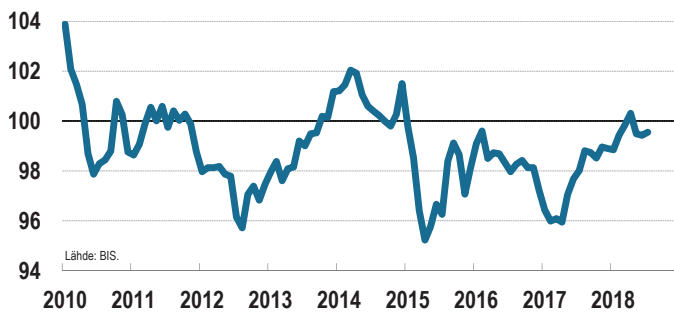
Valuuttakursseja euron suhteen

Kun käyrä nousee, euro vahvistuu.

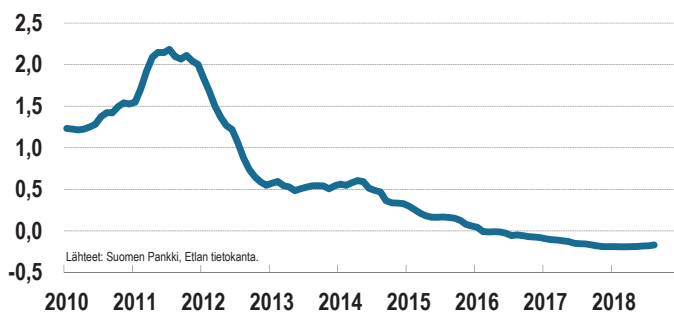
Suomen reaalin efektiivinen valuuttakurssi

(ind 2010=100, laskettu kuluttajahinnoilla)

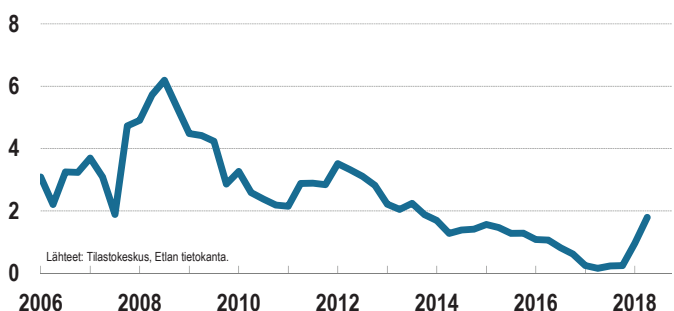

Kun käyrä nousee, valuuttakurssi vahvistuu.

12 kk, Euribor (%)

Nimellinen ansiotasoindeksi (vuosimuutos, %)

ANSIOTASOINDEKSI NOUSUUN

Tehtyjen palkkaratkaisujen myötä ansiotasoindeksi nousi toisella neljänneksellä 1,8 prosenttia vuoden takaisesta. Yksityisellä sektorilla nousua kertyi hieman enemmän, 1,9 prosenttia, ja julkisella sektorilla siten jonkin verran vähemmän. Ansiotasoindeksi nousi prosentilla ensimmäisestä neljänneksestä. Ansiotason nousu näkyy palvelujen hintojen nousuna.

VAIHTOSUHDE VAKAA

Vientihinnat olivat touko-heinäkuussa 7,4 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Nousua on erityisesti metsä- ja kemianteollisuuden tuotteissa sekä perusmetalleissa. Myös tuontihinnat ovat nousseet selvästi. Vaihotosuhde, eli vienti- ja tuontihintojen suhde, heikkeni touko-heinäkuussa 0,3 prosenttia vuoden takaisesta.

Kuluttajahinnat (indeksipainot 2018) (vuosimuutos, %)

	2018			
	Huh	Tou	Kes	Hei
Kokonaisindeksi	0,8	1,0	1,2	1,4
Elintarvikkeet ym. (12,8 %)	1,7	2,4	2,4	2,0
Alkoholi ja tupakka (4,8 %)	6,0	6,1	6,4	5,7
Vaatetus ja jalkineet (4,6 %)	-0,8	-0,9	-1,6	0,1
Asuminen ym. (24,6 %)	1,1	1,5	1,5	1,9
Kalusteet, kodinkoneet (5,2 %)	-0,7	-0,6	-1,0	-2,1
Terveys (5,1 %)	1,4	1,3	1,5	0,6
Liikenne (13,9 %)	-0,5	0,7	1,8	1,8
Viestintä (2,5 %)	-3,0	-3,2	-2,9	-3,6
Kulttuuri, vapaa-aika (11,4 %)	0,4	-0,1	0,3	0,5
Koulutus (0,4 %)	1,6	1,6	1,6	1,6
Ravintolat ja hotellit (7,2 %)	2,3	2,1	1,8	3,4
Muut (7,6 %)	-1,1	-1,2	-1,4	-0,5

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

VALTIONTALouden RAHOITUSASEMA...

Valtiontalous

	2018				12 kk	2017	Ennuste 1/2018	
	Huh	Tou	Kes	Hei			2018	2019
Valtiontalous, mrd. eur								
- tuloylijäämä	0,2	0,0	-0,1	-0,2	-2,2 ¹⁾	-2,9	-2,4	-1,1
Budjettitalouden velka, mrd. eur	107,0	105,6	104,3	105,4		105,8	108,0	110,2
Valtion verotulot, %-muutos	3,5	-17,8	7,3	17,9	4,0 ²⁾	3,3	2,9	3,7
- välittömät verot	0,8	-41,7	4,4	14,9	-1,9 ²⁾	5,1	1,0	5,0
- välilliset verot	4,8	2,1	8,6	19,4	6,7 ²⁾	2,6	3,6	3,0
Julkisten toimialojen palkkasumma, %-muutos	3,3	2,4	2,3		0,7 ²⁾	1,1	0,9	1,0

¹⁾ 12 kuukauden liukuva summa, mrd. euroa. ²⁾ 12 kuukauden liukuva summa, %.

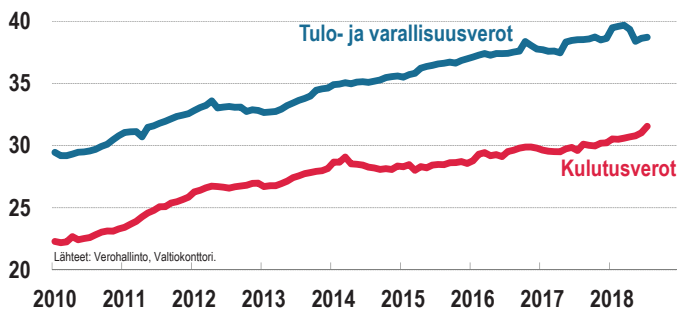
Lähde: Tilastokeskus.

Valtion verotulot 4 prosentin vuosikasvussa

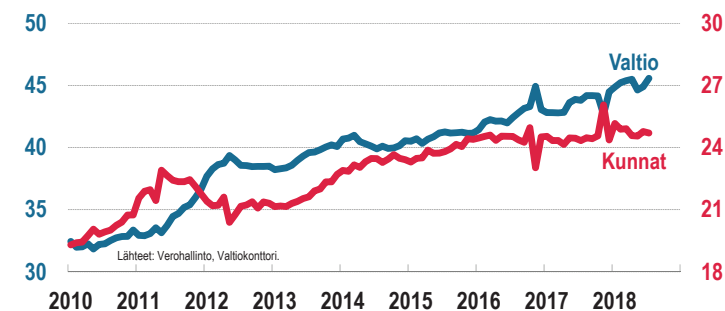
Yhteisöverojen kertymä viimevuotista pienempi

Kuntasektorin rahoitusvaje arvioita suurempi tänä vuonna

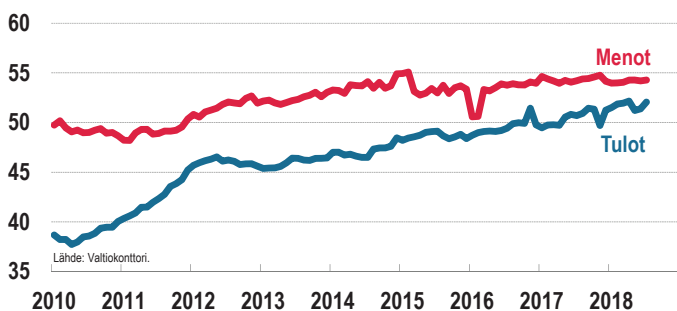
Välittömän ja välillisen veron tuotto, 12 kk, summa (mrd. euroa)

Valtion ja kuntien verotulot, 12 kk, summa (mrd. euroa)

Valtion tulot ja menot ilman sijoituksia, 12 kk, summa (mrd. euroa)

Tammi-heinäkuussa valtiontalouden kassalaskelman mukainen valtion tuloylijäämä parani vuodentakaisesta 0,7 mrd. eurolla. Rahoitusasemaa kohensi merkittävimmin verotulojen kasvun kiihtyminen.

Kulutusveroja (arvonlisä- ja valmisteverot) kertyi tammi-heinäkuussa 7,5 prosenttia vuodentakaisista enemmän, mutta tuloveron tuotto putosi 1,3 prosenttia.

Valtion tuloveron tuottoa vähensi yhteisöverojen supistuminen poikkeuksellisen korkean vertailutason takia.

Henkilötuloista maksettuja veroja (ml. pääomaverot) tuloutui valtion kassaan saman verran kuin vuosi sitten. Valtion koko verokertymä kasvoi alkuvuonna 4 prosenttia.

...PARANI ALKUVUONNA 0,7 MRD. EUROA

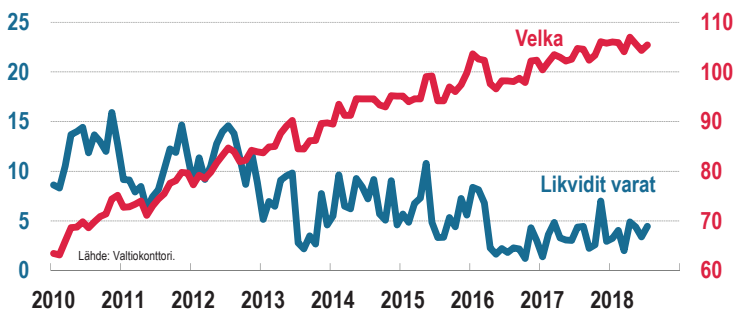
Julkisyhteisöjen kulutuksen ja investointien volyymi (% ed. vuodesta)

	2017*			2018*		Qt/ Qt-1 ¹⁾	2017* I-IV	Ennuste 1/2018	
	II	III	IV	I	II			2018	2019
Julkinen kulutus	0,1	2,3	-3,0	3,2	2,8	0,5	-0,5	0,5	0,3
Julkiset investoinnit	0,7	1,5	0,6	-0,1	4,3	1,4	1,8	3,7	3,6

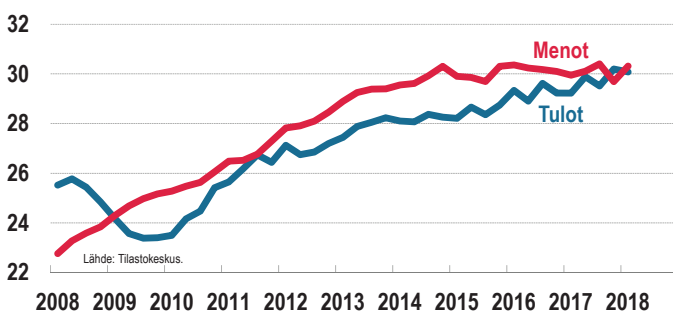
¹⁾ Kausitasoitettu %-muutos ed. vuodesta.

Lähde: Tilastokeskus.

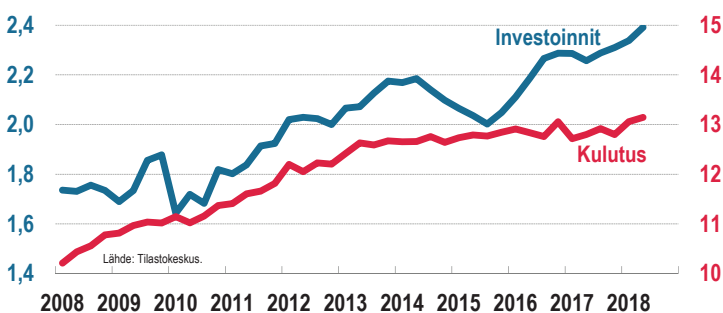
Valtion velka ja likvidit varat (mrd. euroa)

Julkisyhteisöjen tulot ja menot, kausitasoitus (mrd. euroa)

Julkinen kulutus ja investoinnit, kausitasoitus (mrd. euroa)

Vuoden jälkipuoliskolla valtion verotulojen kasvu hidastuu kun kulutuverotulojen korkeat vertailutasot tulevat vastaan. Henkilötuloveroissa kasvun arvioidaan hieman vauhdittuvan ja yhteisöveron tuotto kääntyy kasvuun. Tänä vuonna valtion kokonaisverokertymä kasvaa noin 3 prosenttia.

Kuntasektorin tammi-kesäkuun liikekirjanpitotietojen mukaan kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu rahoitusasema heikkeni viimevuotisesta vajaat 0,4 mrd. euroa. Rahoitusaliijäämää kasvatti toimintakulujen verotuloja ripeämpi kasvu. Kuntasektorin velka oli kesäkuun lopussa 19,6 mrd. euroa ja se kasvoi vuoden aikana 0,8 mrd. euroa.

Kuntaliiton uusimman arvion mukaan kuntasektorin vuosikate heikkenee tänä vuonna 0,2 mrd. euroa keväällä tehtyä alijäämäärviota enemmän. Rahoitusvajetta paisuttaa mm. kuntatyöntekijöiden lomarahaleikkauksista johtuva veronpalautusten kasvu.

Valtion ja kuntien rahoitusaseman alkuvuoden kehitys ja verotulojen loppuvuoden kasvunäkymät viittaavat siihen, että kansantalouden tilinpidon mukainen valtion ja kuntien yhteenlaskettu rahoitusvaje supistuu hieman tänä vuonna. Paikallishallinnon alijäämäisyys kasvaa, mutta valtiolla se supistuu.

Yhteenveto talousennusteista

Talousennusteet vuodelle 2018 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etila 20.03.	PT 11.04.	PTT 13.03.	SP 19.06.	VM 18.06.	HB 24.04.	Nordea 05.09.	OP 21.08.	Danske 20.06.	Komissio 03.05.	Med	Min	Max
Bkt	2,8	3,1	2,8	2,9	2,9	2,5	3,0	2,8	2,7	2,5	2,8	2,5	3,1
Tuonti	2,7	3,6	5,0	3,1	3,4	3,3	2,8	3,6	4,2	3,9	3,5	2,7	5,0
Vienti	4,0	5,3	6,3	5,1	4,9	4,6	3,3	4,0	4,2	5,4	4,8	3,3	6,3
Kulutus	1,5	2,0	2,0	..	1,6	1,8	..	1,9	..	..	1,9	1,5	2,0
- yksityinen	1,9	2,5	2,4	2,3	2,0	1,9	2,0	2,5	2,1	1,8	2,1	1,8	2,5
- julkinen	0,5	0,8	1,2	0,6	0,7	1,5	2,3	0,6	0,9	0,3	0,8	0,3	2,3
Investoinnit	3,0	3,9	3,2	3,9	4,5	4,2	2,9	5,0	4,0	3,9	3,9	2,9	5,0
Varastojen muutos (kontr.)	0,5	..	..	-0,1	..	..	0,1	..	..	0,0	0,1	-0,1	0,5
Kokonaiskysyntä	2,8	3,3	..	..	3,2	..	..	..	..	..	3,2	2,8	3,3
Kuluttajahinnat (EC: harm.)	1,2	1,1	1,2	0,8	1,1	1,0	1,1	1,2	1,0	1,4	1,1	0,8	1,4
Työttömyysaste, %	8,1	8,1	8,0	8,0	8,0	8,1	7,5	7,6	8,0	8,4	8,0	7,5	8,4
Ansiotaso	2,0	1,9	2,3	2,2	1,8	1,8	1,7	2,0	2,0	..	2,0	1,7	2,3
Teollisuustuotanto	4,3	..	..	..	..	3,0	4,0	..	..	..	4,0	3,0	4,3
Vaihtotase / bkt, %	0,9	..	0,8	0,9	0,6	1,3	0,4	0,4	0,5	1,0	0,8	0,4	1,3

Talousennusteet vuodelle 2019 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etila 20.03.	PT 11.04.	PTT 13.03.	SP 19.06.	VM 18.06.	HB 24.04.	Nordea 05.09.	OP 21.08.	Danske 20.06.	Komissio 03.05.	Med	Min	Max
Bkt	2,4	2,7	2,8	2,2	1,8	1,9	2,1	2,1	2,0	2,3	2,2	1,8	2,8
Tuonti	2,5	3,0	5,7	2,8	3,0	2,7	2,8	3,8	4,0	3,6	3,0	2,5	5,7
Vienti	3,7	4,6	6,3	3,9	4,0	3,5	2,9	3,6	4,5	4,8	4,0	2,9	6,3
Kulutus	1,2	1,6	1,9	..	1,2	1,6	..	2,0	..	..	1,6	1,2	2,0
- yksityinen	1,7	2,0	2,2	1,9	1,6	1,7	2,0	2,5	1,6	1,8	1,9	1,6	2,5
- julkinen	0,3	0,7	1,2	0,1	0,4	1,5	0,4	0,9	0,5	0,3	0,5	0,1	1,5
Investoinnit	4,4	3,2	4,8	2,9	1,9	3,5	2,3	3,0	3,5	3,2	3,2	1,9	4,8
Varastojen muutos (kontr.)	-0,1	..	..	0,0	..	..	-0,1	..	..	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Kokonaiskysyntä	2,4	2,7	..	..	2,2	..	..	..	..	..	2,4	2,2	2,7
Kuluttajahinnat (EC: harm.)	1,5	1,3	2,0	1,1	1,4	1,4	1,5	1,6	1,4	1,7	1,5	1,1	2,0
Työttömyysaste, %	7,7	7,9	7,4	7,7	7,5	7,9	7,2	7,1	7,7	8,3	7,7	7,1	8,3
Ansiotaso	2,0	2,6	2,5	2,2	2,6	2,3	2,2	2,5	2,0	..	2,3	2,0	2,6
Teollisuustuotanto	4,1	..	..	..	..	1,5	3,0	..	..	..	3,0	1,5	4,1
Vaihtotase / bkt, %	1,1	..	1,1	0,7	0,8	0,9	0,4	0,3	0,7	1,4	0,8	0,3	1,4

Talousennusteet vuodelle 2020 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etila 20.03.	PT	PTT	SP 19.06.	VM 18.06.	HB 24.04.	Nordea 05.09.	OP	Danske	Komissio	Med	Min	Max
Bkt	1,9			1,7	1,7	1,2	1,5				1,7	1,2	1,9
Tuonti	2,2			2,6	2,6	0,0	2,6				2,6	0,0	2,6
Vienti	2,5			3,1	3,2	-0,2	2,3				2,5	-0,2	3,2
Kulutus	1,3			..	1,2	1,0	..				1,2	1,0	1,3
- yksityinen	1,6			1,6	1,4	1,2	1,8				1,6	1,2	1,8
- julkinen	0,5			0,7	0,9	0,5	0,8				0,7	0,5	0,9
Investoinnit	3,4			2,1	2,1	-1,0	1,7				2,1	-1,0	3,4
Varastojen muutos (kontr.)	0,0			0,0	..	..	0,0				0,0	0,0	0,0
Kokonaiskysyntä	2,0			..	2,0	..	..				2,0	2,0	2,0
Kuluttajahinnat (EC: harm.)	1,9			1,7	1,6	1,5	1,6				1,6	1,5	1,9
Työttömyysaste, %	7,4			7,5	7,0	7,8	7,0				7,4	7,0	7,8
Ansiotaso	2,8			2,6	2,8	2,6	2,5				2,6	2,5	2,8
Teollisuustuotanto	2,8			..	..	0,8	2,0				2,0	0,8	2,8
Vaihtotase / bkt, %	1,2			0,9	0,8	0,6	0,4				0,8	0,4	1,2

ETLA

SUHDANNENÄKYMÄT

ETLA – Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Arkadiankatu 23 B

00100 Helsinki

Puh. 09-609 900

www.etla.fi